

Lohorový Hlas

XIV. ročník | č. 1/2021 | ISSN 1538-0273 * EV 4004.10 | zdarma

*Krásy
zimnej prírody*

Lukáško Lesňák „Ovečky“

Ninka Čonková „Ovečky“

Sophinka Háles „Ovečky“

„Stop!“ na zastávke „KORONAVÍRUS!“

Rok 2020 sa nám určite všetkým vryje do pamäti. Dlhو sa nám zdalo, že žijeme taký zabehnutý život. Nedá sa povedať, že stereotypný, lebo každý deň sa od seba líši a prináša niečo nové, nepoznané. Koncom roka vždy hodnotíme, čo sa nám podarilo, čo nie, kde máme rezervy a čo chceme vo svojom živote zmeniť.

Pavlínka Barvínková „Ovečky“

Hanka Búriková „Ovečky“

Milí čitatelia Zohorského hlasu,

od posledného čísla prešli dva mesiace, a my sme tu znova. Stránky nášho posledného Zohorského hlasu patrili deťom. Nebude tomu inak ani v prvom čísle roku 2021. Okres Malacky vyhlásil súťaž pre deti z materských škôl s názvom „Ochranárík zdravia“. Deti sa pustili do práce. Ale čo čert nechcel, alebo Covid nechcel, súťaž sa zrušila a deti zostali smutné, že ich práca vyšla nazmar. A tak sme sa rozhodli, že im pripravíme malé prekvapenie, aby sa ich smutné očka znova rozžiarili. Sami sa môžete presvedčiť na kresbách ako vnímajú celú momentálnu situáciu päť až šesť ročné deti.

Už rok bojujeme s neviditeľným nepriateľom, ktorý sa volá Covid-19. Presne 10. marca 2020 nastalo „temné obdobie“ v našej dedine a prišli prvé zákazy. Zákaz vychádzania, zákaz otvárania reštaurácií, chodiť do školy...

So strachom sme sledovali správy zo štátov, kde Covid 19 vyčíňal a kde naň zomierali tisíce ľudí. Postupom času sa všetko ako tak utišilo a cez leto sme si mysleli, že už to ide k lepšiemu. Ale tešili sme sa zbytočne. Koronavírus sa zobudil najprv u našich susedov v Česku a pred Vianocami udrel aj na Slovensko. Druhá vlna nás zasiahla nepripravených. Nemocnice sa začali plniť chorými ľuďmi, a čísla nakazených a úmrtí sa začali rýchlym tempom zvyšovať. A zvyšujú sa stále! Niektorí mali to šťastie, že priebeh ochorenia zvládli ľahko, iní si to odležali doma v posteli, alebo v nemocniciach na pľúcnych ventiláciách a bohužiaľ boli aj takí, ktorí mu podľahli.

V novembri prišli na trh okrem PCR testov aj dostupnejšie antigénové testy, a prišlo na prvé celoslovenské testovanie. Koncom roka 2020 prišiel na naše územie britský zmutovaný vírus, zákaz sa zmenil na lockdown a celoplošné testovanie na skríningové testovanie. Veď prečo by sme používali naše slovenské názvy, keď tie cudzie sú krajšie a treba si rozširovať obzory. A že tomu tí starší nerozumejú, nech, veď si zvyknú.

Už tri víkendy sa v našej dedine testujeme. Niektorí to berú ako nedeľnú vychádzku. Namiesto kultúry sa chodíme do „kulturáku“ testovať. No aspoň niečo, čo nemáme zakázané, ale zase to máme prikázané, lebo bez platného testu žiadna práca, žiadne vychádzky...

V štáte je chaos, vláda si už nevie s pandémiou rady. Ľudia sú nahnevani a nie je čudo. Veď zákazy, príkazy, odporúčania sa menia z hodiny na hodinu. Jeden deň idú deti do školy, na druhý už nie. Samosprávy tiež nevedia čo majú robiť, lebo nikto im nevie povedať, na čo sa majú pripraviť.

Zatiaľ to ľudia ešte ako tak zvládajú, ale dokedy? Zachráni nás očkovanie? I keď ani tu sa nezhodneme, bude zaočkované dostatočné množstvo ľudí, aby sme sa ako tak Covidu zbavili? A vôbec bude účinné proti novým mutáciám koronavírusu? To sú otázky, na ktoré nám odpovie len budúcnosť. Tak si držme spoločne palce, aby sme toto „temné obdobie“ prežili v zdraví!

Šefredaktorka Zohorského hlasu

...A aké predsavzatia sme si zobrali k srdcu... Že príroda robí prekvapenia, na to sme si už všetci zvykli. Ale také prekvapenie čo nás postihlo v roku 2020 a trvá až dodnes si nikto ani len vo sne nepredstavoval.

Takmer celý rok riešime jeden a ten istý problém a to pandémiu nového koronavírusu. Úplne nám prevrátila život naruby. Naučili sme sa s ňou žiť, dennodenne nás o tom presviedča rozhlas, televízia, internet.

Ešte stále neexistuje úplné vysvetlenie odkiaľ vírus pochádza, kde sa nachádzajú jeho korene. Vedci, epidemiológovia, lekári neustále pátrajú a hľadajú príčiny šírenia. Hoci bol rok 2020 mimoriadne ťažký a všetci sme sa zodpovedne správali a snažili o prežitie dodržiavaním stanovených pravidiel, tá neistota v nás stále pretrváva. Epidemická situácia je zlá. Dá sa povedať, že boj s koronavírusom sa vymyká spod kontroly. Pozitívita nás prekvapuje vysokými číslami.

Nejeden z nás si kladie otázku: „Čo to žijeme za život? Kedy táto nočná mora skončí?“ ...Všetko navôkol pulzuje životom, precitujeme a prežívame túto dobu akosi intenzívnejšie. Nebezpečenstvo „KORONAVÍRUSU“ číha na nás úplne rovnakým dieľom zo všetkých strán. Niekoho obchádza, niekto to zvládol na výbornú, niekto s následkami, ale to najsmutnejšie, že zobral nám i našich spoluobčanov. Máme tu dôkaz, že nejde len o obyčajnú „chrípôčku“, čo si

podaktorí mysleli, ale opak je pravdou. Nielen u nás, ale po celom Slovensku, ba i svete padajú tie drahocenné semená v podobe ľudí do MATKY ZEME...

Aké je to smutné a bolí to, keď odchádza niekto blízky, koho sme poznali. A nemôžeme sa s ním ani dôstojne rozlúčiť. I tu platia určité obmedzenia.

Korononavírus sa neustále šíri. Ako ho zastaviť? Musíme prijať fakty a rozhodnutia a uvedomiť si, že práve preto sú zatvorené školy, škôlky... Že sú zatvorené obchodíky, obmedzená je kultúra, šport... Že musíme rešpektovať zákaz vychádzania... Že môže tvoriť len malé „bublínky“ limitované počtom ľudí. Musíme dodržiavať vzdialenosti medzi sebou, hygienické návyky, ako je dezinfekcia rúk, prekrytie horných i dolných dýchacích ciest rúškami... Obmedzene môžeme navštevovať starých rodičov. A tí sa veru držia! Sú hrdinovia všedných dní. Oni totiž vedia čo to o živote a strach im nedovolí robiť nič napriek. Sú predsa našou kronikou – knihou múdrosti. Ale hlavne vedia sa pokoriť, čo je úžasnou vlastnosťou človeka.

„Koronavírus“ nás naučil zodpovednosti voči sebe samému, ale aj k ostatným. Hoci sme všetci od seba odlúčení hlboko v srdci cítíme, že so svojimi blízkymi zaspávame a ráno sa budíme.

Väčšina ľudí stále čaká na prival síl, na lepšie príležitosti, na priaznivejšie

okolnosti. Veď na svete sa zrodila „vakcína“ – naša nádej!

Rešpekt pred minulosťou a pocitom zodpovednosti za budúcnosť utvárajú ten správny vzťah k životu. Musíme to vydržať a dúfať, že spoločnými silami to zvládneme. Treba mať dôveru v seba, treba veriť, že to dokážeme...A dokázať to za každú cenu chceme! Obzrime sa vôkol, koľko úžasných ľudí je medzi nami. A tešme sa z každého pohľadu a úsmevu, hoc je prekrytý maskou.

Veď posúďte sami! I naša najmladšia generácia – deti z materskej škôlky prežívajú s nami dospelými boj s pandémiou. Čo sa len v tých detských hlávkach rodí? „Pani učiteľka!“ – mám na papučke KORONU! Čo s tým? No rýchle ju predsa vyzuj! Ochráň sa!

Deti reagovali kresbou a zasielajú ju touto formou všetkým zraneným ľuďom. Pre tých, ktorí stratili svojich najbližších nech sú balzamom a útechou pre dušu a boľavé srdiečko. Nech sú prejavom lásky a spolupatričnosti pre každého, kto to potrebuje...

... A keď vyrastú tieto naše úžasné deti bude táto skutočnosť – „minulosťou!“... A všetci budeme spomínať na to, že to bolo dávno, keď stopku dostala zastávka „KORONAVÍRUS!“

PS ... Nech rok 2021 je pre všetkých znovuzrodením!

Za redakciu a MŠ Jana Cabadajová

Cena obce a Cena starostu obce

Najväčším bohatstvom každej krajiny a dediny sú ľudia. Sú ľudia, s ktorými sa stretávame denne, sú takí, ktorých každoročne pozdravujeme pri životných jubileách a rôznych príležitostiach. No sú i takí, ktorých krédom sa stala láska k práci, k životu, k histórii, kultúre a športu. Ľudia, ktorí svojou usilovnou a obetavou prácou odovzdávajú veľké poslanstvo, šíria osvetu a môžu byť inšpiráciou pre mnohých. Neradi však o svojich úspechoch hovoria. Hovoria však o nich výsledky v spoločenskej, kultúrnej, sociálnej či športovej oblasti.

Na Obecnom zastupiteľstve, ktoré sa konalo 27. 11. 2020 bolo poslancami schválené udelenie Ceny obce a následne Obecné zastupiteľstvo zobralo na vedomie aj udelenie Ceny starostu obce. Obyvatelmi boli na Cenu obce navrhnutí: pán Vladimír Mifkovič, pán Ing. Marián Mackovič, Pedagogickí zamestnanci Základnej školy Albína Brunovského, Zamestnanci Obecného úradu, pani Zuzana Mackovičová, Miestny spolok Červeného kríža a tréneri z OZ ROCONABA.

Spomedzi vymenovaných Obecné zastupiteľstvo v Zohore schválilo na základe čl. 34 Štatútu obce Zohor udelenie ceny obce nasledujúcim nominantom:

OZ ROCONABA Zohor

Pomaly 17. rokov pôsobí v našej obci Občianske združenie ROCONABA, ktoré zastrešuje viacero športových aktivít a je organizátorom hokejbalových, volejbalových a v minulosti aj basketbalových turnajov.

Dominantou je predovšetkým hokejbal, ktorý v našej obci v súčasnosti prilákal značnú časť detí a mládeže. Hrá sa vo viacerých kategóriách od mini prípravky až po seniorov, v lige na Slovensku a v Čechách. Dosahujú veľmi dobré výsledky, hlavne v mládežníckych kategóriách a príkladne reprezentujú našu obec. V súťažiach sa umiestňujú na popredných miestach a mnohí dosiahli individuálne ocenenia. Ich šikovnosť neunikla ani oku reprezentačných trénerov a niektorým sa podarilo obliecť ten najcennejší dres Slovenska. Ťažko mi je špecifikovať a konkrétne menovať či už zakladateľov OZ, trénerov alebo hráčov. Moje uznanie majú všetci.

No treba si priznať, že bez obetavých trénerov by sa asi deti ďaleko nepohli. Preto by som navrhovala Cenu obce venovať všetkým trénerom z OZ ROCONABA, ktorí

sa deťom a mládeži vo svojom voľnom čase venujú a odovzdávajú im svoje skúsenosti a zručnosti. Sú pre nich vzorom, častokrát otcom i psychologom, za čo im patrí obrovská vďaka a úcta.

Zuzana Mackovičová

Pani Zuzana Mackovičová dlhodobo podporuje a sponzoruje detské akcie, ktoré sa organizujú pre zohorské deti. Často sa ich aj aktívne zúčastňuje ako napr. akcií Bučové slávnosti či Strašidelná škola. V minulosti aktívne spolupracovala pri konaní divadelných predstavení, ktoré poriadali deti z divadelného súboru Črienka, zo ZŠ v Zohore. Je niekoľkonásobnou darkyňou krvi. Jej veľkým koníčkom je aranžovanie kvetín a vencov, čo priamo dokazuje svojou činnosťou pre farský úrad a folklór. V neposlednom rade netreba zabúdať na starostlivosť o park pri sv. Floriánovi.

Pedagogickí zamestnanci Základnej školy Albína Brunovského

Počas pandémie Corona – 19 od samotného počiatku sa pedagógovia zachovali rozvážne, zodpovedne a nezištne. Vykonyvali svoju prácu aj nad rámec svojich povinností, nehľadiac na svoj osobný čas, venovali všetky svoje sily žiakom. Boli v prvej línii už od počiatku šírenia vírusu, čo sa týka vzdelávania a výučby detí. Vďaka ich úsiliu sa podarilo on-line vzdelávať deti všetkých ročníkov ZŠ, pomáhať a vzdelávať aj deti, ktoré nemali prístup na internet. Našli si vždy spôsob ako aj týmto deťom pomôcť a vzdelávať ich. Patrí im za to poďakovanie a úcta.

Cenu starostu obce udelil starosta Martin Zálesňák slečne Alexandre Rexovej a Detskej hudobnej skupine VEGA.

Alexandra Rexová

O budúcnosť slovenského paraalpského lyžovania nemusíme mať obavy. Naša mladučká občianka, ešte len 15 ročná, Alexandra Rexová nasleduje tých najlepších, ktorí patria ku svetovej špičke. Zbiera jednu skúsenosť za druhou, v Európskom a Svetovom pohári sa umiestňuje na popredných miestach. Medzi jej úspechy v roku 2020 patrili: EUROPE CUP Jasná: 1× striebro, 2× zlato, MAJSTROVSTVÁ Česka: 1×

zlato, EUROPA CUP Zagreb Croatia: 1× zlato, 1× striebro, MAJSTROVSTVÁ Rakúska a Nemecka: 2× bronz, 1× bronz. Celkovo za uplynulú sezónu získala 2. miesto v rámci Európy. Rozhovor so Saškou o jej snoch a cieľoch bol uverejnený v Zohorskom hlase číslo 2/2020. Za vynikajúce dosiahnuté športové úspechy jej udelil starosta Cenu starostu obce Zohor.

Detská hudobná skupina VEGA

Detská hudobná skupina VEGA vznikla v roku 1990 na podnet manželov Štefanovičovcov a niet v našej obci akcie, ktoré by sa nezúčastnili. Náladu nám robí na Hodovom jarmoku, Bučových slávnostiach, či na Mikuláša. Jej súčasťou bolo veľa detí zo Zohoru. Za dobu svojej existencie sa VEGA zúčastnila mnohých zaujímavých podujatí. Osobitne treba vyzdvihnúť humánny rozmer účinkovania skupiny. Veľkú časť ich vystúpení tvorila účasť na dobročinných vystúpeniach v detských domovoch, na podujatiach pre telesne postihnutých. Týmto svojím smerovaním bolo účinkovanie skupiny obdivuhodné a zaslúži si uznanie a úctu. V roku 2020 oslávila Detská hudobná skupina VEGA 30. výročie od svojho založenia a práve pri tejto príležitosti jej udelil starosta Cenu starostu obce Zohor.

Vzhľadom na vzniknutú situáciu v súčasnosti, nie je možné zatiaľ uvedené ocenenia odovzdať osobne. Verím, že tá správna chvíľa príde a budú môcť byť všetkým oceneným odovzdané ceny za ich zásluhy spolu s poďakovaním. V mene Obecného zastupiteľstva a Starostu obce všetkým oceneným touto cestou srdečne blahoželám a vyjadrujem im vďaka za ich prospešnú činnosť, ako i za zásluhy, ktorými sa pričínili o úspešnú reprezentáciu a rozvoj našej obce. Prajem im veľa zdravia, elánu a síl do ďalšej práce.

Poznáte aj Vy niekoho, kto si zaslúži za svoju činnosť a reprezentáciu obce udelenie Ceny obce Zohor? Tak potom neváhajte a svoje návrhy na udelenie môžete predkladať Komisii kultúry v písomnej podobe s riadnym odôvodnením v termíne, ktorý bude uverejnený včas na web stránke, Zohorskom hlase, či v miestnom rozhlase. Za Vaše návrhy Vám ďakujeme. Neposielajte ich prosím anonymne.

Martina Rybárová

Uznesenia z 15. rokovania Obecného zastupiteľstva Obce Zohor zo v dňa 18. 12. 2020

Uznesenie č. 15/1/2020 – Oza berie na vedomie

- a) určenie zapisovateľky zápisnice: Mgr. Gabriela Kafková
b) overovateľov: Mgr. Marek Granec, Mgr. Marek Timko

Uznesenie č. 15/2/2020 – Oza

1. volí Návrhovú komisiu v zložení: Martina Rybárová, Miroslav Kovár, Ing. Ján Polakovič
2. schvaľuje Navrhnutý program zasadnutia obecného zastupiteľstva

Uznesenie č. 15/3/2020 – Oza schvaľuje na základe výberového konania cenovú ponuku na vyhotovenie projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie a realizáciu stavby na stavbu: „Materská škola Zohor“ od Ing. Arch. Ivan Jarina, ul. Karpatská 131/A, 900 33 Marianka, IČO: 30801648, za cenu 16.500,00 € (nie je platcom DPH).

Uznesenie č. 15/4/2020 – Oza schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb obce Zohor pre programovacie obdobie 2021 – 2025.

Uznesenie č. 15/5/2020 – Oza nesúhlasí so žiadosťou Emila Matloviča a Heleny Matlovičovej, Kvetná ulica č. 12, 900 51 Zohor o zmenu Územného plánu Obce Zohor - vyňatie pozemku z rezervy. Pozemok parc. č. 23564 reg. „C“, je v platnom Územnom pláne Obce Zohor vedený ako rezerva pre výstavbu RD.

Uznesenie č. 15/6/2020 – Oza súhlasí s realizáciou prekládky vzdušného vedenia IMN-38023 (oprava tlf. kábla) na Bratislavskej ulici do zeme, na obecných pozemkoch

parc. č. 23942, 24010, 23997, 24014 reg. „C“, pre žiadateľa SUPTEL s.r.o., Pri Šajbách 3, 831 06 Bratislava, z dôvodu častých výpadkov.

Uznesenie č. 15/7/2020 – Oza súhlasí so zriadením vecného bremena práva ťahania a uloženia inžinierskych sietí (predĺženie verejného vodovodu, vodovodná prípojka, napojenie ČOV a dažďovej kanalizácie na recipient) na časti obecných pozemkoch parc. č. 22577, 22610 reg. „C“ a so zriadením vecného bremena práva prechodu a prejazdu na časti obecných pozemkoch parc. č. 22489, 22539, 22346 reg. „C“, pre žiadateľa AUTOPARKY GROUP, s.r.o. Mokrohájska cesta 10, 841 04 Bratislava, IČO: 51 090 651, minimálne za cenu stanovenú znaleckým posudkom s tým, že znalecký posudok dá vypracovať žiadateľ na vlastné náklady a predloží s ním aj overený geometrický plán.

Uznesenie č. 15/8/2020 – Oza súhlasí s odpredajom časti obecných pozemkov parc. č. 22577, 22539 reg. „C“ žiadateľovi AUTOPARKY GROUP, s.r.o. Mokrohájska cesta 10, 841 04 Bratislava IČO: 51 090 651 formou osobitného zreteľa, minimálne za cenu stanovenú znaleckým posudkom s tým, že znalecký posudok dá vypracovať žiadateľ na vlastné náklady a predloží s ním aj overený geometrický plán.

Uznesenie č. 15/9/2020 – Oza

1. berie na vedomie Cenovú ponuku spoločnosti FCC

Slovensko s. r. o., Bratislavská ulica č. 18, 900 51 Zohor na zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu v rozsahu: 2 ks - 120 l nádoba s plynotesným tesnením a dvojpákovým zatváraním proti úniku plynov a proti vniknutiu hmyzu a hlodavcov, vývoz nádob raz do týždňa, vyprázdenie a dezinfekciu jednej nádoby za cenu 24 € bez DPH. Stojisko pre nádoby BRKO bude v mieste zberu bioodpadu.

2. Poveruje starostu obce Zohor podpísať zmluvu so spoločnosťou FCC Slovensko s.r.o., Bratislavská ulica č. 18, 900 51 Zohor o zbere biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu (BRKO) a nakladaní s ním.

Uznesenie č. 15/10/2020 – Oza berie na vedomie správu komisie výstavby, životného prostredia a územného plánovania.

Uznesenie č. 15/11/2020 – Oza schvaľuje Podmienky pre výberové konanie – prenájom časti obecného pozemku p. č. 843/7 a časti obecného pozemku p. č. 843/19 za účelom vybudovania priestorov pre občerstvenie v MŠA.

Uznesenie č. 15/12/2020 – Oza schvaľuje pre žiadateľa Bernardína Mifkovičová, Školská ulica č. 22, 900 51 Zohor poskytnutie zľavy z nájomného vo výške 50% nájomného za obdobie sťaženého užívania nájomcom od 16. 03. 2020 do 31. 12. 2020 z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou, ktoré obmedzilo užívanie predmetu nájmu.

Nové ulice v Zohore

Už zopár rokov sa naša dedina rozrastá a výstavba napreduje míľovými krokmi. V našej dedine vznikli nové lokality a v nich nové ulice. Na podnet našej čitateľky dávame do pozornosti názvy novovzniknutých ulíc. Na ich zapamätanie máme pre Vás pomôcku. V lokalite BEL-HOUSE sú ulice pomenované podľa stromov, Záhumenice I sú pokračovaním ulice Na záhumní, Záhumenice II sú ulice kvetinové, v lokalite s názvom Zohor - Roviny sú pomenované ulice podľa obcí, ktoré sa nachádzajú v blízkom okolí našej dediny.

1. Lokalita BEL-HOUSE sa nachádza pri kruhovom objazde smerom na Láb.

Zoznam ulíc:

Lipová ulica	Smreková ulica
Jeľšová ulica	Gaštanová ulica
Jedľová ulica	Brezová ulica
Orechová ulica	Buková ulica
Borovicová ulica	Dubová ulica

2. Lokalita nazývaná Záhumenice II sa nachádza v smere odbočky z Bratislavskej ulice medzi číslami 4A a 4 smerom ku kanálu Malina.

Zoznam ulíc:

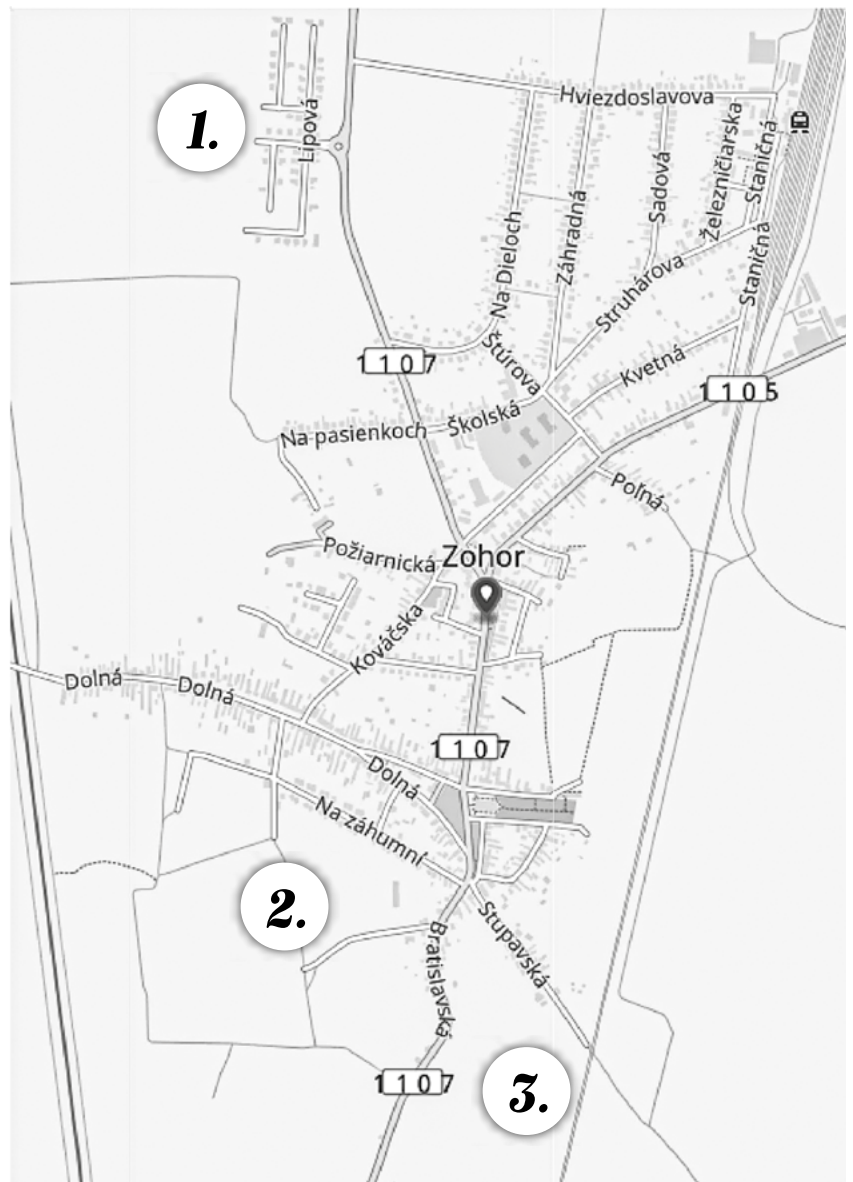
Nevádzová ulica	Fialková ulica
Muškatová ulica	Konvalinková ulica
	Tulipánová ulica

3. Lokalita nazývaná Zohor-Roviny sa nachádza vľavo za poslednou výstavbou rodinných domov v smere zo Zohoru do Stupavy.

Zoznam ulíc:

Marianska ulica	Borinská ulica
-----------------	----------------

Za redakciu Z. Filipová

Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok?

Plný kopec lásky sa vmestí do takej malej krabičky, ale musí byť plnená s láskou a myšlienkou na obdarovaného. O tom by nám určite vedeli porozprávať aj naši seniori zo Senior Zohor n.o., ktorí momentálne prežívajú veľmi ťažké časy.

Vianoce bez najbližšej rodiny sú veľmi smutné sviatky. Mnohí z nás si také ani nevieme predstaviť a oni ich museli zvládnuť. Našťastie mali okolo seba obetavé opatrovatelky, zdravotné sestry a v neposlednom rade úžasnú „šéfovú“ pani Martinu Baďurovú, ktorá na nich stále myslí. V období vianočných sviatkov pripravili pre nich posedenie pri stromčeku, pod ktorým ich čakalo milé prekvapenie. Krásne zabalené darčeky – krabičky plné lásky, vianočných želaní a milých pozorností od žiakov zo Základnej školy Zohor, ale i našich spoluobčanov. Krásne pozdravy od známych i neznámych ľudí z dediny rozprúdili debatu na celé hodiny. Vďaka nim zohorské babky pospomínali takmer polovicu obce, zaspomínali

na mladosť, na kamarátov, školské roky... Okrem písaných pozdravov im nesmiernu radosť urobili aj videá, ktoré s láskou pre nich natočili pani učiteľky z materskej a základnej školy so svojimi detičkami. Ani jedno oko pri nich nezostalo suché.

Pani Zuzka Mackovičová, ktorá pre opatrovatelky stacionáru pripravuje pravidelne tvorivé dielne, spolu s manželom Jurajom na dvore stacionáru postavili krásny betlehem, ktorý veľmi pomohol starkým prežiť tohtoročné Vianoce.

Predvianočné obdobie im ešte spríjemnil aj Mikuláš, ktorý na nich nezabudol a cez okno im priniesol balíčky plné sladkostí.

Je krásne vedieť, že sú na svete ľudia, ktorí nezabúdajú na svojich spoluobčanov, ktorí nemôžu byť so svojimi rodinami väčšinou kvôli zdravotnému stavu. Prajeme všetkým obyvateľom stacionáru a ich zamestnancom všetko najlepšie, hlavne pevné zdravie a lepší a krajší rok 2021.

Redakcia Zohorského hlasu

Touto cestou by sa pani riaditeľka Martina Baďurová v mene svojich klientiek i v mene svojom veľmi rada poďakovala za darčeky rodinám: Ščepánkovej, Timkovej, Kovárovej (mäso, údeniny), Hricovej, Mackovičovej, Bodorovej, Prečuchovej a pani učiteľkám z materskej a základnej školy a hlavne deťom, ktorých návštevy im vždy vedeli vycarovať úsmev na tvárach.

Príspevok 2% (3%) z dane pre Vás neznamená žiadny výdavok, pretože ide o daň, ktorú už za Vás odviezol Váš zamestnávateľ, alebo ktorú odvádzate ako fyzická alebo právnická osoba daňovému úradu a pritom Vám dáva možnosť pomôcť spríjemniť jeseň života mnohým ľuďom. Za Vašu ochotu pomôcť našim klientom Vám v mene našich klientov veľmi pekne **ĎAKUJEME**.

Pokiaľ máte záujem môžeme Vám tlačiť vo poslať v elektronickej podobe tak neváhajte kontaktovať stacionar@obeczozor.sk.

Senior Zohor n.o.

Mikuláš

Pred oknom – za oknom stojí Mikuláš!. a vraj tento rok nepríde! „Nie, takto to nemôže byť. Vždy prišiel a tento rok nebude? Žiadne chradnutie mysle uzamknutej v lockdowne. Mikuláš jednoducho musí byť!“ povedali si členovia Občianskeho združenia A proč né?.

Vyrobili káru a nakreslili mapu. Na Mikuláša Mikuláš aj s pomocníkmi predsa len dorazil a vyrazil na cesty. Nie do kultúrneho domu jeho kroky neviedli. Vybral sa rovno do ulíc našej dediny. Zažil pritom kopec srandy. Deti aj rodičia boli nadšení a tešili sa spolu s ním. Odmenou mu bol sem tam koláč, sem tam hriatô, veselo bolo každému a deti si prišli na svoje.

Na konci sob narátal s čertami a anjelmi skoro 8 km nachodených, štyri káry darčiekov rozdanych a stromček pred „kulturákom“ rozžiarený.

Vďaka zopár bláznom, ale hlavne obetavým a úžasným ľuďom podporených Obecným úradom Zohor zase raz bolo veselo a Mikuláš do našej obce nakoniec prišiel.

J. Mackovič

Krabička pre babku

Keď sa pozerám na babkine oči na fotke, som rád, že medzi nami sú neznámi, ktorí darujú úsmev. Jednoducho dať radosť. Len tak. Aj tento rok sa do rúk starších a častokrát viac či menej osamelých dostali do rúk krabičky. Ba priam krabice plné radosti a spomienok. Bez mena, ale s posolstvom. Bez slov, ale s láskou.

Čo myslíte, koľko lásky sa zmestí do jednej krabičky?

J. Mackovič

Testovanie na Covid-19

Máme za sebou päť víkendových testovaní

Posledným januárovým víkendom sa znova začalo na Slovensku s testovaním antigénovými testami. Už takmer rok bojujeme všetkými možnými spôsobmi proti vírusu Covid-19, a stále sa nám ho nedarí dostať pod kontrolu.

Po prvých dvoch kolách sa okresy podľa počtu infikovaných rozdelili podľa covid-automatu do viacerých farebných zón. Najhoršia je zóna čierna.

Ako vieme, Zohor patrí do okresu Malacky, a ten je momentálne v bordovej zóne. Znamená to, že ak sme chceli otvoriť základnú a materskú školu, chodiť do práce,

museli sme sa testovať raz za sedem dní. Aby občania nemuseli chodiť a čakať v dlhých radoch v mobilných odberných miestach (MOM-kách) v Stupave a Malackách, starostovia obcí okresu Malacky sa rozhodli ďalšie tri kolá testovania vykonať vo vlastnej réžii, ale donekonečna sa to nedá. Víkendom 20. 2. – 21. 2. 2021 testovanie vo väčšine obcí ukončili. Možností testovania sa v regióne je málo a nedokážu pokryť potreby 70 tisícového okresu. Starostovia a primátor mesta Malacky Juraj Říha na túto skutočnosť vládu upozornili a verejne pripomenuli, že zriaďovanie stálych odberných miest je v kompetencii štátu a zároveň vyzvali Ministerstvo zdravotníctva, aby boli okrem dvoch MOM-iek v Stupave a dvoch v Malackách vytvorené ďalšie tri MOM-ky v spádovej oblasti obce Zohor, Rohožník a Veľké Leváre. Ministerstvo ani vláda na túto požiadavku od obcí na ich zriadenie v čase písania tohto článku neodpovedali.

Testovanie v našej obci prebiehalo na dvoch odberných miestach, ktoré sa nachádzali v kultúrnom dome. Pri porovnaní s prvým celoslovenským testovaním v novembri roku 2020, rýchlosť vybavenia bola oveľa kratšia a neboli zaznamenané žiadne dlhé rady. Možno to bolo tým, že sme sa poučili a nechceli byť otestovaní v jednej chvíli všetci, určite pomohli aj informácie ľudí na sociálnej sieti a možno aj tým, že viacerí z nás už Covid-19 so šťastím prekonali.

Za odborne vykonanú prácu počas všetkých kôl veľmi pekne ďakujeme zdravotníckam: Jane Sirotovej, Rebecce

Brauneckerovej a PhDr. Zuzane Rybárovej a administratíve, ktorú mali pod palcom: Pavol Rybár, Miroslav Mifkovič, Filip Rybár, Ondrej Smrek, Nicol Kalinová, Sofia Stopková, Pavlína Ondračková, Patrícia Sirotová, Nina Ondračková, Ing. Ivan Mackovič, Andrea Smreková, Kristína Godulová, Nina Brauneckerová, Kristián Šmelcer, Samuel Mifkovič, Roman Golej, Mirtile L., Mariana Káloši a Martina Iskrová.

Výsledky jednotlivých kôl boli nasledovné:

1. kolo skrúingového testovania 22. – 24. 1. 2021: testovaných ľudí bolo 1664 a z toho pozitívnych bolo 7 ľudí.

2. kolo skrúingového testovania 30. 1. – 1. 2. 2021: testovaných bolo 1816 ľudí a z toho pozitívnych bolo 9 ľudí (2 s iným trvalým pobytom ako Obec Zohor).

3. kolo testovania 6. – 7. 2. 2021: testovať sa prišlo 1101 ľudí s trvalým pobytom v obci Zohor a z toho bolo 10 pozitívnych. V sobotu sa testovali rodičia detí zo základnej a materskej školy, nakoľko sa mali tieto zariadenia otvárať. Večer už na odporúčanie hygienika otváranie bolo zrušené. V nedeľu sa testovali študenti maturitných ročníkov a občania, ktorí potrebovali potvrdenie pre zamestnávateľa.

4. kolo testovania 13. – 14. 2. 2021: testovaných bolo 1494 ľudí a z toho pozitívnych bolo 10 ľudí (9 s trvalým pobytom v Zohore a 1 v Bratislave).

5. kolo testovania 20. – 21. 2. 2021: testovaných bolo 1573 ľudí, z toho 11 s iným trvalým pobytom a pozitívnych bolo 11 ľudí (9 s trvalým pobytom v Zohore, 1x Plavecký Štvrtok a 1x Stupava).

Obec Zohor a starosta obce Martin Zálesňák ďakuje veľmi pekne všetkým, čo pomáhali v rámci všetkých kôl testovania, ako aj všetkým, čo sa dali otestovať za ich zodpovedný prístup.

Obec Zohor

Oznam

Obec Zohor a starosta obce Martin Zálesňák, oznamuje všetkým občanom, že v mesiaci **marec** sa bude rekonštruovať križovatka ciest Struhárová, Záhradná, Štúrovová a Školská ulica smerom na

Domkársku a Lozorniansku ulicu (jednosmerka). Prosí, všetkých občanov o pochopenie a trpezlivosť pri prácach na týchto komunikáciách. Zároveň, žiada o rešpektovanie a dodržiavanie dočasného dopravného značenia.

Za pochopenie ďakuje

Nová poštová známka na tému úžitkového umenia Bratislava

Dňa 13. januára 2021 Slovenská pošta vydala tri poštové známky s tematikou úžitkové umenie. Poštová známka Rímske sklo zo Zohora má nominálnu hodnotu 0,05 €, známka Gotický pohár s nálepmi z Bratislavy má hodnotou 0,10 € a známka Zlatá Zuzana zo sklárne Zlatno má nominálnu hodnotu 0,20 €.

Poštová známka „Úžitkové umenie na Slovensku: Rímske sklo zo Zohora“ Poštová známka rozmerov 26,5 × 22 mm vyšla vo forme tlačového listu so 100 známkami. Na poštovej známke je zobrazená modrá rebrovaná miska z čias Rímskej ríše, objavená

v kniežacích hrobch v Zohore z 1. storočia nášho letopočtu. Misku objavili v roku 1957 v miestnej štrkovni pri ťažbe štrku. Súčasne s poštovou známkou vyšla aj obálka prvého dňa s pečiatkou s dátumom 4. 1. 2021 a menom obce Zohor. Motívom prítlače obálky je detail štruktúry mozaikového rímskeho skla. Motívom pečiatky je kontúra tvaru rímskej misky zo Zohora. Autorom výtvarného návrhu poštovej známky, pečiatky je Mgr. art Peter Nosál.

Dúfame, že sme touto informáciou potešili nielen zberateľov známk, ale aj všetkých, ktorí sa zaujímajú o život v našej obci.

Redakcia Zohorského hlasu

Za zatvorenými dverami knižnice

Rok 2020 v Miestnej ľudovej knižnici v Zohore začal pozvoľna. Už v januári sme sa pripravovali na najkrajšie obdobie pre knižnice, knihovníkov a čitateľov – Marec mesiac knihy. Ako každý rok sa tí najmenší žiaci- prváci tešili na slávnostný zápis do knižnice a tí starší na Noc s Andersenom. Naše plány však zmaril koronavírus a knižnica musela byť zatvorená.

Práce v knižnici bolo však dosť aj keď bola zatvorená. Počas prvej vlny koronakrízy bola vykonaná revízia knižného fondu a vypracovaný projekt na dotáciu na nové knihy od Fondu pre umenie.

I keď bola knižnica počas roka viackrát zatvorená, stihlo sa do nej prihlásiť 353 čitateľov, ktorí si vypožičali spolu 12566 kníh. V poličkách našej knižnice našlo svoj

domov 644 nových titulov, z toho 249 sme získali od štedrých darcov, za čo im patrí veľká vďaka. Vďaka patrí samozrejme aj obci, ktorá schválila na tento rok na knihy 1500 eur. Spoločné akcie pre čitateľov boli zakázané, a tak sme využili možnosť zapojiť sa do súťaží cez internet. Spolupracovali sme s materskou a základnou školou, ale hlavne so školským klubom detí. Ďakujem pani učiteľkám a deťom za ich podporu a snahu priniesť knihy z knižnice do tried. Ich kresby mali možnosť vidieť občania aj na stránkach Zohorského hlasu. Facebooková stránka knižnice poslúžila na online „Bučové slávnosti“, ktoré usporiadala Detská hudobná skupina Vega a rodina Štefanovičová. Účasť bola nesku- točná. Sladké odmeny pre súťažiacich boli

zakúpené z rozpočtu obce, ktoré boli určené pre knižnicu.

Počas druhej vlny sme začali riešiť nový knižničný program, ktorý by bol dostupný aj cez internet. Od februára 2021 má knižnica online katalóg, ktorý môžete nájsť na: <https://zohor.bibliob.sk>. Zatiaľ tu nájdete okolo 6000 titulov, ktoré boli do knižnice zapisované posledných 10 rokov v inom knižničnom programe. V databáze sú všetky detské a detské náučné knihy. Staršie tituly budú postupne pridávané. Počas roka 2021 budú do kníh nalepované kódy, aby si mohol čitateľ knihy vybrať a zarezervovať aj priamo cez internet. Zatiaľ program funguje len na prezeranie, ďalšie možnosti, ako rezervácie začnú fungovať až keď budú okódované a do systému nahodené všetky knihy a čitatelia.

V decembri bolo do knižnice zakúpených 214 nových kníh v sume 2000 eur z dotácie, ktorú nám poskytol **FOND NA PODPORU UMENIA**. Ak nastanú pre knižnicu lepšie časy a otvorí svoje brány, čitatelia sa môžu tešiť na veľa noviniek z oblasti krásnej aj náučnej beletrie pre dospelých j deti.

Rok 2021 nezačal práce najlepšie, ale ešte je pred nami veľa dní a pevne verím, že sa už čoskoro uvidíme. Treba myslieť pozitívne. Je to tu bez Vás milí čitatelia smutné, tak do skorého videnia.

J. Ščepánková, knihovnička

„Bezpečná škôlka v Zohore“

V areáli našej materskej škôlky sa nachádza dopravné ihrisko. Ak chceme prepojiť teóriu dopravnej výchovy u detí s praktickými poznatkami nadobudnutými na ňom, vytvorili sme projekt „Bezpečná škôlka v Zohore“.

Ďakujeme Nadácii Volkswagen Slovakia za poskytnutie grantu na podporu nášho projektu v rámci grantového programu „Projekty zamestnancov“.

Osobitná vďaka patrí ochotnému rodičovi Renému Fusekovi, ktorý sa spolupodieľal na projekte a spolupracoval s nami.

Hlavným cieľom a úlohou projektu je zabezpečenie dostatočného množstva teoretických znalostí v oblasti dopravnej výchovy, vytváranie rôznych modelových situácií, riešenie a využitie nadobudnutých znalostí a skúseností v praxi.

Získali sme interaktívnu tabuľu, kde pomocou informačných technológií zabezpečíme deťom dostatok vedomostí o pravidlách cestnej premávky, o bezpečnosti a predchádzaní úrazov a nešťastí. Pomocou prezentácií, animácií a vizuálnych prvkov sa deti teoreticky oboznámia a následne v praxi pripravujú na riešenie vzniknutých situácií, ktoré potom využijú na dopravnom ihrisku v materskej škôlke a následne aj v reálnom

živote v role spolujazdca, chodca, cyklistu, či kolobežkára.

Ďakujeme!

Riaditeľstvo MŠ Ľubica Mikušová

Vyrastá nám nový politik

Počas mojich výstav poriadaných pri rôznych spoločenských a výročných udalostiach obce Zohor, som si všimol mladého a nenápadného chlapca. Bol to žiak ZŠ v Zohore, ktorý javil obrovský záujem o históriu obce a vystavené exponáty, s ňou súvisiace. Svojimi otázkami a všímavosťou ma natoľko zaujal, že asi po dvoch mojich výstavách som mu navrhol spoluprácu. Chlapec s radosťou súhlasil. Tak som spoznal Marca Berkiho.

Po rokoch sa z chlapca stal mladý, príjemný a sympatický mladík, s ktorým spolupracujem už niekoľko rokov. Načas sme naše plány museli prerušiť a odložiť. Spôsobila to všade prítomná pandémia Covid-19. My sa však svojich zámerov nevzdávame, čakáme len na vhodnú príležitosť, aby sme v našej spolupráci pokračovali.

Napriek tomu sledujem kroky Marca. Vôbec ma neprekvapilo, že pracuje na sebe ďalej a plní si svoje sny a ciele. Dostala sa mi do rúk časť školského časopisu z Obchodnej akadémie na Nevädzovej ul. v Bratislave. Bol v ňom uvedený rozhovor, ktorý mi potvrdil, že som sa v Marcovi nemýlil. Najväčšiu radosť mi urobil, že nezabudol na svoju rodnú dedinu z ktorej pochádza. Z jeho úspechov vyberám aspoň zopár.

V minulom roku sa Marcovi Berkimu podarilo spomedzi 8 500 študentov slovenských stredných škôl postúpiť do krajského

kola Ekonomickej olympiády. Ďalším jeho úspechom bolo celoslovenské finále Olympiády ľudských práv. Získal 1. Miesto na regionálnej simulácii Samitu EÚ. Zúčastnil sa „Českého modelu amerického kongresu“, konaného v septembri 2020 v Plzni, na ktorom bolo prítomných okolo 200 študentov stredných a vysokých škôl. To je teda len krátky výpočet úspechov Marca Berkiho.

Verím, že ciele, ktoré si tento mladý muž stanovil, dosiahne. Budem mu v jeho nadšení a práci držať palce. Môže byť vzorom pre nejedného mladého teenagera.

Jeho rodičia môžu byť na neho právom hrdí.

Juraj Štefanovič

Marko Berki (druhý zprava)

Folklórna skupina Zóhran v roku 2020

Minulý rok zmenil plány väčšiny z nás. Množstvo zákazov, odporúčaní kvôli Covidu 19 obmedzilo činnosť všetkých organizácií, spolkov, združení i našej FS Zóhran. No napriek tomu sme stihli uskutočniť niekoľko akcií.

Prvou akciou bola výročná členská schôdza občianskeho združenia Zohorské ozveny, ktorého člen je FS. Konala sa 10. 1.

Folklórna zabíjačka sa uskutočnila 1. 2. Mladí folkloristi sa na nej už druhý rok snažili „obkukať“ a naučiť všetky práce spojené s tradičným spracovaním mäsa.

Dychová hudba Vištučanka, ktorá už trikrát hrala na našom Krojovanom fašangu, nás 8. 2. pozvala vystupovať na ich Krojovaný fašiang. Zabavili sme domácich, aj my sme sa vytancovali a ochutnali vištucské víno.

Po zábave nás čakali veľké, no príjemné starosti – príprava 12. Krojovaného fašangu u nás. Deň D nastal 22. 2. O tom, aká bola atmosféra a či sa účastníci bavili, sa už písalo v novinách. Za nás môžem len toľko, že akcia sa nám vydarila.

Dňa 7. 3. sme sa zúčastnili Tanečnej dielne v KD Myjava, kde sme sa teoreticky i prakticky oboznámili s tancami starobapská z Myjavy a verbunk z Branova. Tieto tance sú povinnými tancami v súťaži sólistov tanečníkov Šaffova ostroha.

V Bratislave sme 6. 6. začepčili vnučku zohoranky pani Burianovej Lujzu.

V našej partii sa stala veľmi radostná udalosť. Naším dvom členom Tomášovi a Kristíne sa 16. 6. narodil syn Jakubko. Dúfame, že zdedil po rodičoch lásku k folklóru.

V Malackách na svadbe sme 1. 8. čepčili nevestu z rodiny Jany Ščepánkovej. Manželia Ščepánkovci boli v minulosti členmi FS Zóhran. Chceli sa tiež zúčastniť na tomto čepčení. No a po ňom nám sľúbili, že sa znova stanú členmi FS. Tešíme sa!

Každoročné letné sústreďenie sa uskutočnilo 6. – 8. v Záhorskej Vsi. Popri nácvikoch spevu, tancov a športovaní sme oslávili gulatiny dvoch členov – manželov Horváthovcov.

V obci Láb sme 29. 8. vystupovali na obecnej slávnosti Lábsky krojovaný deň.

Poslednou akciou v minulom roku bolo čepčenie na svadbe syna našich členov Šimekovicov – Lukáša dňa 12. 9.

Záver roka bol pre nás veľmi smutný. Dňa 22. 12. nás navždy opustila členka Valika Zálesňáková. Bude nám veľmi chýbať...

V roku 2021 oslavuje FS Zóhran 50. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti pripravujeme program „Od Vánoc do hodú v Zóhru“.

Ak to situácia dovolí, určite sa máte na čo tešiť.

I. Grelíková

Španielska chrípka v rokoch 1918–1920 v Zohore

Pandémia španielskej chrípky bola skutočnosťou, o ktorej sa nikdy veľa nehovorilo. Nezaberala popredné miesta v učebniciach dejepisu, ba skôr by sme mohli nadobudnúť dojem, že to bola len akási okrajová epizóda na pozadí dôležitých historických udalostí prvej svetovej vojny. Trvala síce krátko, padlo jej však za obeť viac ľudí než v celej prvej svetovej vojne, kde sa odhaduje počet mŕtvych na 17 miliónov, kým španielska chrípka skosila odhadom 50 miliónov ľudí po celom svete, a to aj v tých krajinách, kde sa nebojovalo. Počas pandémie sa ukázala neschopnosť spoločnosti zabrániť jej rozširovaniu a tiež fakt, že v boji proti nej chýbala koncepcia sociálneho zdravotníctva. Vojna mala svojich víťazov, ale pandémie len porazených. V 19. storočí už veda nadobudla poznatky o baktériách, ktoré sú pôvodcami infekčných chorôb, a preto vedci oprávnenne očakávali, že bude možné eliminovať aj pandémiu španielskej chrípky. Preto ľudstvo považovalo svoju neschopnosť brániť sa voči nej za svoju veľkú potupu. Bol to akoby návrat do predchádzajúcej doby, v ktorej sa medicína dlhé stáročia neúspešne bránila proti infekčným ochoreniam, decimujúcim spoločnosť. To bolo iste hlavným dôvodom pre mlčanie o španielskej chrípke na verejnosti. Spomienky na ňu prežívali iba v rozprávaní rodín, ktoré si z generácie na generáciu odovzdávali svoje bolestné zážitky, ukryté v príbehoch o svojich blízkych.

O priebehu a následkoch Španielskej chrípky vo svete sme čerpali najmä z dvoch zdrojov. Prvým je sociologicko-medicínska publikácia britskej novinárky Laury Spinney: „BLEDÝ JEZDEC Španielská chrípka roku 1918 a jak změnila svět“, ktorá vyšla v anglickom origináli i v českom preklade v roku 2017. Postavu „Bledého jazdca“ v názve knihy prevzala autorka z Apokalypsy, kde je to „jazdec na plavom koni, ktorý dostal moc nad štvrtinou zeme, aby zabíjal mečom, hladom, morom a divou zemskou zverou“. Laura Spinney využila „najnovšie historiografické, virologické, epidemiologické a psychologické poznatky k tomu, aby vykreslila komplexný obraz chrípkového vírusu a jeho interakcie s ľudským pokolením“. Druhým zdrojom je medicínska publikácia rakúskeho lekára Haralda

Salfellnera: „Španělská chrípka Příběh pandemie z roku 1918“, vydaná v nemeckom origináli a v českom preklade v roku 2018. Autor pri jej tvorbe vychádzal z rozsiahleho výskumu v rokoch 2012–2017 v rámci dizertačnej práce s názvom „Pandemie španělské chřípky 1918/19 se zvláštním zřetelom na České země a středoevropské poměry.“

Latinský názov pre chrípku je influenza, od slova influo, čo znamená hromadne vtrhnúť. U nás používaný názov chrípka je prevzatý z francúzskeho slova gripper, čiže prudko schytiť. Oba výrazy vyjadrujú prudko prepukajúce ochorenie, ktorého inkubačná doba je 18 až 72 hodín.

Nie je isté, odkiaľ sa táto rozsiahla chrípková epidémia rozšírila do Európy a po celom svete. Salfellner uvádza ako pravdepodobné, že sa mohla rozšíriť z Číny, ktorá síce

nebola zapojená do vojny, ale mala dohodu s Anglickom, podľa ktorej posielala pomocných robotníkov do frontového zázemia. V severnej Číne sa šírila od konca roku 1917 nákazlivá epidémia bližšie nešpecifikovaného pľúcneho ochorenia, ktoré prišli práve títo robotníci, cestujúci loďami v stiesnených podmienkach bez dôkladnej lekárskej kontroly do rôznych častí Európy, kde sa bojovalo. Celosvetovo sa ujal pre toto ochorenie názov španielska chrípka. Španielsko bolo počas prvej svetovej vojny neutrálne, a preto ako prvá krajina v Európe začalo informovať o tom, že sa na jej území rozširuje nebezpečná chrípková nákaza. Vojaci bojujúci európskych krajín okrem bojísk zomierali aj v zákopoch a poľných nemocniciach na neznámu chrípkovú nákazu, ale žiadna krajina nechcela priznať svoju slabinu, a tak prvé informácie o epidémii prichádzali zo Španielska.

Desatoro proti španielskej nácthe.

Pri všetkých epidemiách pripadá veľká úloha sebeochrane. Teraz na všetkých krajoch krajiny úžasne pustošiacia španielska nemoc náctha, je onemocnenie dýchadiel. Dostaví sa vdýchnutím dosiaľ neznámeho bacilu. Preto lekári doporučujú zachovávať nezbytné tieto pravidlá:

1. Prv, než byt opustíme, vyčistíme ústa, zuby, vypláchnuť slabým roztokom nadmanganu draselného. (Roztok musí byť len celkom slabou ružovú).
  2. Všade, kde je nahromadené mnoho ľudí, obzvlášť v stisku, nerozprávať mnoho, po prípade ústa zakryť vreckovkou. Odvrátiť sa od ľudí, ktorí kašľú, alebo kričia.
  3. V kanceláriách a vôbec všade, kde mnoho ľudí pracuje, postarať sa o pilné a dôkladné vetranie.
  4. Pred jedlom vyčistiť ústa vyplachovaním a umyť čisto ruky. Používať pokiaľ možno vlastného náčinia.
  5. Pohybovať sa často na sviežom vzduchu, je-li snežno, na miestach slncom ožiarených a prehriatých.
  6. Pokiaľ možno vyhýbať sa verejným telefonom a je nezbytné, pred hovorením vytret prístroj, do ktorého treba hovoriť.
  7. Vyhýbať sa uzavreným miestnostiam, v ktorých je nacpané mnoho ľudí.
  8. Vystávanie pred obchodmi a použitým už prádlu v holiarňach.
  9. Chrániť sa nachladnutia, ale sme-li už nachladnutí, ľahnúť a vypotiť sa.
  10. Pred spaním zase vypláchnuť ústa nadmanganom a umyť sa dôkladne.
- Rady nadovšetko dobré a užitočné. Pokiaľ možno, treba ich zachovávať. Na tisíce ľudí ich ovšem ani pri najlepšej vóli zachovávať nemôže.

Vírus chrípky je parazit, ktorý môže prežiť iba v inom živom organizme. Preto vnikne do bunky hostiteľa, aby v ňom mohol prežiť a rozmnožovať sa. Potomok vírusu potom opustí hostiteľskú bunku a nájde si nového hostiteľa. Pokiaľ by tak neurobil, zahynul by. Pre nás je dôležitý poznatok, že prežitie vírusu závisí od správania sa jeho hostiteľa. Chrípka sa prenáša z človeka na človeka pomocou kvapiek hlienu, ktoré sa dostávajú do vzduchu pri kašľaní a kýchaní. Na to, aby sa ochorenie rozšírilo, musia ľudia žiť blízko seba. Ale v dávnej minulosti ľudstva to tak nebolo. Zatiaľ ľudia žili ako lovci a zberači, nedochádzalo k takým úzkym vzájomným kontaktom, ako ich poznáme dnes, a preto ani neexistovali dnešné prenosné choroby. Situácia sa zmenila asi pred 12. tisícimi rokmi, kedy sa ľudia začali usádzať a domestikovať rastliny a zvieratá. Zem už dokázala užiť na určitom území väčší počet ľudí a tým boli dané podmienky pre vznik tzv. spoločenských ochorení ako osýpky, kiahne, tuberkulóza, rubeola. Do kategórie spoločenských ochorení patrí aj chrípka. Pred vznikom poľnohospodárskej spoločnosti prežívali tieto baktérie a vírusy iba u zvierat. Za prirodzený rezervoár chrípky sú považovaní vodní vtáci, napríklad kačky, ktoré bývajú silno infikované vírusom bez akýchkoľvek známkov

Obrana proti španielskej nácthe.

Španielska náctha sa už stala natolko nebezpečnou, že vrchnosti musely porobiť mimoriadne poriadky cieľom zamedzenia ďalšieho šírenia sa nákazy.

Budapeštiansky mešťanosta ku obecnstvu vydal vyzvanie, ktoré obsahuje veľmi prísne úpravy. Vyzvanie ustáľuje, že sa španielsku chorobu pomenovanú nákazlivá influenza vyvinula v epidemickú chorobu, ku premoženiu ktorej potrebné sú tie najprísnejšie obranné poriadky.

Mešťanosta nariadil, že počnúc od 1. do 13. októbra treba zavrieť všetky školy, výmúč university a polytechniky.

Každý pád španielskej nácthy treba oznámiť okresným predstavenstvám. Chorobu uznámiť povinný je lekár, potom kňaz, učiteľ, baba, a vôbec každý, kto vie o páde ochorenia na španielsku nácthu. Kto chorobu zamešká oznámiť, spácha priestupok a môže ho odsúdiť až na 600 korún peňažnej pokuty.

V nemocniciach opatrovaných chorých navštevovať je vôbec zakázané, ale v odvodnenom súrnom páde lekár nemocnice výnimočne môže dovoliť navštíviť nemocného.

V každej nemocnici na španielsku nácthu chorých ľudí treba oddeliť od ostatných nemocných. Do nemocnice poslať treba len tých chorých, ktorých stav bezpodmienečne vyžaduje opatrovanie v nemocnici.

Vyzvanie mešťanosta oboznamuje obecnstvo s príznakmi španielskej choroby a s cieľuprímeraným spôsobom bránenia sa proti náctze. Dľa zrkosení náctza najviac a najrýchlejšie šíri sa tam, kde je viac ľudí spolu za dlhší čas, zvláste, v zavretých miestach, lebo nakazenie stáva sa hlavne cez povetrie. Preto je odporúčateľné vyhýbať spoločným schôdzkam, divadlám, kaviarňam, klubom, kostolom, čakáľňam, zasadnutiam.

Na veľkých železniciach, na elektrických cestujme len v páde nevyhnutnej potreby, lebo následkom dýchania a slín chorých spolucestovateľov, taktiež následkom prípadného stýkania sa s nimi aj my môžeme dostať chorobu. Keď kašleme, alebo keď sa nám kýchne, pred nosom a ústami dráme si ručnik. Bozkávanie úst, tvári a rúk treba vyhýbať. Pluvanie je nebezpečné. Podávanie ruky môže šíriť nákazlivú chorobu. Ústa a hrdlo každý deň viackrát vypláchnime si desinfikujúcou tekutinou. Telo, odev a byt dráme si v čistote. Umývať sa a prať dosť dobre možno aj bez mydla, zvláste teplou vodou. Ruky umyeme si pred každým jedením. Pozorujme na to, aby pri jedení každý potreboval

svc ju servítku. Chránme sa prechladnutia, vyhýbajme zábavkám, noci nemárnime bez spania, lebo v protivnom páde vzdorovácia sila tela proti chorobám klesne. Kto má nácthu, kto je zachrípnutý, koho boľí hrdlo, kto kašle alebo kto má horúčku, naskutku nech sa obráti k lekárovi.

Zvláštnu pozornosť treba venovať čistote, prevetrevaniu miestností a neslobodno jest zkažené alebo nezralé ovocie a zeleninu.

Mešťanosta konečne oznamuje, že cieľom premoženia náctzy porobené sú všetky poriadky, ale práca vrchnosti výsledná môže byť len tak, jestli ju obecnstvo celou silou bude podporovať.

Španielska choroba veľmi sa šíri aj v mestách a po dedinách na Horniakoch. V košickej ženskej hospodárskej škole na náctzu ochorelo vyše päťdesiat žiačiek, z ktorých jedna už aj zomrela. V Prešove profesorka hlavného gymnásia Hermína Szilassy v 34. roku svojho života zomrela na španielsku nácthu.

Vo Viedni, dľa zprávy hlavného lekára mesta teraz značne viac ľudí mre na zapálenie pľúc, ako obyčajne. V normálnych časoch vo Viedni na zapálenie pľúc za mesiac zomre prímerne 50 osôb, kdežto teraz za mesiac zomre ich aj 100.

Z Lugana oznamujú, že v Padue na španielsku chorobu zomrelo už viac tisíc ľudí.

– Slovenské ľudové noviny 11. októbra 1918 –

infekcie. Človek v procese domestikácie začal žiť po dlhé tisícročia s kačkami a tiež začal chovať prasce, ktorých bunky sú podobné vtáčim i ľudským. Vírus chrípky z kačiek najprv napádal prasce a neskôr sa pri spoločnom blízkom kontakte týchto zvierat s človekom postupne vytvorili dlhodobé prirodzené podmienky k tomu, aby sa prispôbil životu v bunke človeka. Kedy teda nastali prvé epidémie chrípky? Je temer isté, že k tomu začalo dochádzať až v priebehu posledných piatich tisícov rokov so vznikom prvých veľkých miest, ako napríklad mesta Ur v dnešnom Iraku.

Keď vypukla na jar roku 1918 španielska chrípka, veda ešte nepoznala vírus, ktorý ju spôsobuje. Prvé epidemiologické štúdie o priebehu španielskej chrípky boli publikované v USA i v Európe až v roku 1921. Väčšina medicínskych kapacít bola presvedčená, že chorobu spôsobuje baktéria *Haemophilus influenzae*, ktorú počas pandémie influenzy v rokoch 1891–1892 (bolo pri nej nakazených 80 miliónov a zomrelo jeden milión ľudí) objavil v pľúcach pacientov Richard Pfeiffer, v tom čase asistent Roberta Kocha v berlínskej nemocnici Charité. Baktéria bola nazvaná Pfeifferov bacil. Jej výskyt bol doložený aj pri pandémii španielskej chrípky v rokoch 1918–1920. Boli však aj chorí, u ktorých sa

táto baktéria nenašla. Táto skutočnosť viedla mikrobiológov ku intenzívnemu hľadaniu iného pôvodcu choroby. Vtedajšie mikroskopy neboli schopné objaviť vírus o veľkosti jednej desiatitisíciny milimetra. Napriek tomu sa podarilo vírus španielskej chrípky laboratórne izolovať v roku 1933. Viditeľným sa stal až po vynáleze elektróno-

Pandémia španielskej chrípky spolu s prvou svetovou vojnou urýchlila nástup zmien prvej polovice 20. storočia.

vého mikroskopu, ktorý začala v roku 1939 vyrábať nemecká firma Siemens. Genetický kód vírusu španielskej chrípky bol objavený až v roku 2005. Zaslúžili sa o to americkí mikrobiológovia Johan Hultin a Jeffery Taubenberger, ktorým sa podarilo zrekonštruovať všetkých osem génov ribonukleovej kyseliny (RNA) vírusu španielskej chrípky. Biologický materiál získali z depozitáru

tkanív Patologického ústavu ozbrojených síl USA a zo zamrznutých tiel obetí chrípky z roku 1918 na Aljaške, z ktorých Johan Hultin odobral v roku 1997 vzorky. Je preukázané, že vírus prasačej chrípky, ktorá vypukla v roku 2009, mal rovnaký genóm A/H1N1, aký mala španielska chrípka.

Epidemiológovia odhadujú, že španielskou chrípkou sa nakazilo 500 až 600 miliónov ľudí, čo bola tretina celosvetovej populácie, ktorá mala vtedy 1,8 miliardy ľudí. Počet zomrelých na chrípku sa odhaduje až na 50 miliónov, čo zodpovedá 2,8% celosvetovej populácie. V Európe je odhadovaná úmrtnosť až 1,1% populácie. V Čechách a na Morave, ktoré mali pri sčítaní ľudí ku 20. septembru 1919 cca 9,3 milióna obyvateľov, zomrelo na španielsku chrípku 77 tisíc ľudí, čiže 0,8% populácie. Slovensko, ktoré pri tom istom sčítaní ľudí dosahovalo takmer 3 milióny obyvateľov, malo až 30 tisíc obetí, teda 1% populácie.

Priebeh španielskej chrípky epidemiológovia rozdeľujú do štyroch vln. Prvá sa začala v marci 1918 a trvala do leta toho roku. Mala mierny priebeh s nízkou úmrtnosťou. Druhá prebiehala od októbra do konca roku 1918 a vyznačovala sa vyznačovala najvyššou úmrtnosťou. Tretia vlna sa datuje od januára do leta 1919. Pandémiu zakončila štvrtá vlna s priebehom od januára do leta 1920.

Pri sčítaní ľudí ku dňu 20.septembra 1919 mal Zohor 3126 obyvateľov. Od 6.októbra 1918 do 25.januára 1919 tu zomrelo na španielsku chrípku 28 ľudí, čo tvorilo 0,9% populácie. V októbri ich zomrelo jedenásť, v novembri sedem, v decembri traja a v januári sedem. Do tohto počtu sme zo záznamov v matrike úmrtí zahrnuli len tých, u ktorých bola uvedená príčina smrti horúčka a zápal pľúc. V tom čase zomrelo aj päť obyvateľov na tuberkulózu pľúc, tých sme nezapočítali, i keď je možné, že dostali chrípku, ktorá urýchlila ich smrť. Podľa veku zomrelo na chrípku trinásť ľudí do 20 rokov, desať od 20 do 40 rokov, traja od 40 do 60 rokov a len dvaja nad 60 rokov. Podľa celosvetových štatistík zomierali na španielsku chrípku najmä ľudia do 40 rokov. Z celkového počtu ľudí, ktorí zomreli v Zohore na španielsku chrípku, bolo 82% vo vekovej kategórii do 40 rokov. Pandémia španielskej chrípky prebiehala v rokoch 1918 až 1920. V zohorskej matrike úmrtí sa počas tohto obdobia vyskytujú priebežne záznamy úmrtí na zápal pľúc, ale neboli tak početné ako od októbra 1918 do januára 1919. Niektoré z nich mohli byť spôsobené vírusom španielskej chrípky, ale pretože to nevieme dokázať, neuvádzame ich. Ani v priebehu uvedených štyroch mesiacov sa úmrtia na chrípku nevyskytovali rovnomerne. Napríklad 12.októbra zomreli traja ľudia, 13.októbra dvaja, 18.októbra opäť dvaja. Preto sa niekedy konalo v Zohore v jeden deň aj viac pohrebov, ako nás informujú „Slovenské ľudové noviny“ zo dňa 8.novembra 1918. Pandemická situácia v Zohore nebola v rámci Slovenska nijako výnimočná. Písalo sa o nej preto, lebo v Zohore bolo ústredie „Záhorskej roľníckej banky“, ktorej úradujúcim členom správy bol šéfredaktor „Slovenských ľudových novín“ Florián Tománek.

Zaujímalo nás, aká bola úmrtnosť v okolitých obciach, preto sme siahli po údajoch z ich monografií. V Lozorne, ktoré malo podľa sčítania obyvateľov ku 20.septembru 1919 2318 obyvateľov, zomrelo na španielsku chrípku 20 obyvateľov (0,86% populácie). Vo Vysokej pri Morave s 2517 obyvateľmi to bolo až 94 obyvateľov (3,73 %). Suchohrad mal

v tom čase iba 904 obyvateľov, na chrípku však zomrelo až 40 obyvateľov, teda 4,4 %. Prieskum nám ukázal, že percento obetí chrípky sa značne líši i medzi susednými obcami. Pravdepodobne záležalo na vonkajších i vnútorných podmienkach života každej obce, čiže na tom, aký čulý styk mala obec s okolím, a zasa na druhej strane ako dôsledne dodržiavala karanténne opatrenia. V obciach susediacich s Rakúskom, s ktorým ich spájal most medzi Záhorskou Vsou a Angernom, bola úmrtnosť okolo 4%, zatiaľ čo v obciach niekoľko kilometrov od hraníc úmrtnosť klesla na menej ako 1 %. Zaujímavý je údaj zo Stupavy, ktorá bola regionálnym sídlom štátnej správy so sídlom grófa Ludovíta Károlyiho, kde bola karanténa pravdepodobne najviac kontrolovaná. Z matriky zomrelých stupavskej farnosti sme zistili, že v októbri 1918 nezomrel na chrípku nikto, v novembri traja, v decembri deväť a v januári ôsmi ľudia, spolu 20 ľudí. Farnosť v Stupave mala pri sčítaní ku 20.septembru 1919 3130 ľudí, na chrípku v sledovaných mesiacoch zomrelo „len“ 0,64 % populácie. Šestnásť zomrelých bolo vo veku do 40 rokov, čo tvorí 80% z celkového počtu obetí chrípky.

– Mária Masarovičová s mamou a bratom Jozefom v roku 1904 –

Španielska nemoc (Cephalalgia anœmia) šíri sa po celej krajine náramne. V Prešporke napríklad dobrá tretina mesta je privityzaná k ložku. Nemoc táto sovšednela u nás tak, že na ulici volá jedon na druhého: „Nemáš aj ty tú španielskú?“ Ale aj po dedinách nustoší nemoc táto. V Zohuri sú denne 4—5 pohrabov. Vo Varassúri a na celom okolí seredškom po dedinách umiera za deň 8—10 ľudí. Nákazou trpia v niektorých domoch i celé rodiny. Na cintorínoch nestačia pre mrtvolvy hroby vykopávať. Dosavadne prostriedky k obmedzeniu epidemie soltiaty. Nemoc táto je chytľavá a nebezpečná, lebo berie obeť rýchlo sta mor (peštiš) alebo kolera. Od moru, hladu a vojny vyslobod nás Pane!

– Slovenské ľudové noviny 8. novembra 1918 –

Pandémia španielskej chrípky spolu s prvou svetovou vojnou urýchlila nástup zmien prvej polovice 20. storočia. V dvadsiatych rokoch nastalo veľké sklamanie z bakteriálnej medicíny, pretože sa nedarilo nájsť pôvodcu infekcie. Preto do Európy a Ameriky začína prenikať alternatívna medicína, chiropraktici a liečiteľstvo. Veda však nakoniec zintenzívňuje výskum. Pri skúmaní Pfeifferovho bacilu objavil Alexander Fleming v roku 1928 penicilín. Zmenu nepriniesla len medicína. Veľkú zmenu vo vnímaní sveta spôsobil dôkaz o správnosti Einsteinovej teórie relativity. Dňa 29. mája 1919 od-fotografovala londýnska „Kráľovská astronomická spoločnosť“ z dvoch miest na Zemi zatmenie Slnka. Pri vyhodnotení fotografií sa dokázala presnosť výpočtu zakrivenia svetelných lúčov vplyvom gravitácie. Výpočet zakrivenia lúčov urobil vopred Albert Einstein. Dôkaz, že dĺžkové rozmery a veľkosť časového úseku každého javu, ktoré nameriame, závisia od rýchlosti, ktorou sa voči tomuto javu pri jeho meraní pohybujeme, nabúral vieru v ľudskú skúsenosť. Poznanie, že absolútna dĺžka a absolútny čas z fyzikálneho hľadiska neexistujú a nami vnímaný priamočiary pohyb je krivočiary, viedlo médiá ku hlásaniu relativizmu. Zjednodušene povedané: „Každý má svoju pravdu“. Z toho bol najviac nešťastný sám Einstein, ktorý napísal 9.septembra 1920 svojmu

kolegovi Maxovi Bornovi: „Noviny menia všetko v blábol“. Všetci vedci, ktorí prežili pandémie, si uvedomovali nutnosť spojenia vedeckých poznatkov s otvorenosťou novým myšlienkam, s dodržiavaním vedeckých metód a zdravou dávkou pokory. V 20. rokoch začína rozvoj koncepcie sociálneho zdravotníctva, epidemiológie a systematizácia epidemiologických dát ako budúci nástroj v boji proti pandemiám. Spoločenstvo národov položilo začiatkom 20. rokov dvadsiateho storočia základ Svetovej zdravotníckej organizácie. Epidémia tiež navodila psychologický posun v európskej literatúre. Vznikli viaceré filmy s prvkami hororu, v ktorých zohráva úlohu tajomná nákazlivá choroba ako postrach ľudstva, napríklad vo filme *Upír Nosferatu* z roku 1922. V umení a literatúre sa objavuje motív „naučená bezmocnosť“ ako fatálna reakcia ľudí na náhodnosť výberu smrtiaceho vírusu, s ktorou sa museli vyrovnávať. Napríklad svetoznámemu autorovi Sherlocka Holmesa Arturovi Conanovi Doylovi zomrel syn na španielsku chrípku. Nevedel sa vyrovnáť so svojou osobnou tragédiou, a preto prestal písať o slávnom detektívovi. Zameral sa na špiritizmus, od ktorého očakával podkrytie záhady života po smrti. Na chrípku zomrela aj tehotná dcéra populárneho psychiatra Sigmunda Freuda. Túto chorobu sa zasa podarilo prekonať spisovateľovi Franzovi Kafkovi počas jeho pobytu v Prahe. Počas mierových rokovaní vo Versailles 3. apríla 1919, práve v rozhodujúcom čase, ochorel na chrípku americký prezident Woodrow Wilson, ktorý bol hlavným arbitrom pri povojnovom usporiadaní sveta. Existuje domnienka, že ak by sa tak nestalo, rokovania by nedopadli pre Nemecko tak nepriaznivo a dalo by sa zabrániť rozpútaniu 2. svetovej vojny. Dňa 27. mája 1918 zomrel v New Yorku na španielsku chrípku starý otec prezidenta USA Donalda Trumpa, realitný maklér Frederick Trump. Finančná kompenzácia USA jeho pozostalým pomohla naštartovať ich úspešné podnikanie. V roku 1919 zomrel na chrípku starší brat národného umelca keramikára Ferdiša Kostku

zo Stupavy, keramikár Ján Kostka, u ktorého sa Ferdiš Kostka vyučil.

Aj našu rodinu postihla pandémia španielskej chrípky. Dozvedeli sme sa o tom od našej mamy Terézie Pavláskovej, rodenej Masarovičovej, narodennej v Zohore 12. decembra 1912. Často spomínala tento rodinný príbeh: „Krátko po mojom narodení dostal môj otec, ktorý pracoval v Zohore ako kováč, výhodnú ponuku ísť pracovať na veľkostatk do rakúskej obce Angern. Mala som vtedy štyroch starších súrodencov: Máriu, Josefa, Karola a Alžbetu. V Angerne k nim ešte pribudli: Anna, Hermína, František a Štefánia. Žili sme tam do roku 1922, navštevovala som tam aj ľudovú školu. V Angerne sme prežili celú prvú svetovú vojnu. Otec našťastie nemusel narukovať, lebo ako kováč na veľkostatku, zásobujúcim armádu potravinami, bol „vyreklamovaný“. Aj keď vojna našu rodinu obišla, neobišla ju španielska chrípka. Moja sestra Mária, narodená 17. novembra 1899 v Zohore, sa zoznámila s Jánom Horňákom zo Záhorskej Vsi, ktorý bol vyučený strojníkom. Dňa 15. februára 1920 mali v Angerne svadbu. Ja som mala vtedy sedem rokov a so svojou o dva roky staršou sestrou Betkou sme boli družičky. Počas cesty k oltáru sme kráčali za nevestou a niesli jej závoj. Mária ochorela už pred sobášom a počas neho sa triasla od zimy, i keď mala na sebe teplý biely kožuštek. Po návrate z kostola si musela ľahnúť do postele a privolaný lekár konštatoval zápal pľúc. Jej zdravotný stav sa neustále zhoršoval a 25. februára 1920 jej vysilený organizmus už ďalej nevládol bojovať a zomrela. Pohreb mala dvanásť dní po svadbe, 27. februára 1920. Na pohrebe sme boli so sestrou Betkou opäť ako družičky, ale tentoraz sme kráčali v smutnom sprievode za Máriinou rakvou.“

V rodine sa traduje, že ženích mal predtým frajerku, ktorá v návale žiarlivosti so slovami „Keď ho nemôžem mať ja, nebudeš ho mať ani ty“, sotila Máriu pri moste do studenej vody rieky Moravy. Pravdivosť tohto

chýru už nemožno ani potvrdiť, ani vyvrátiť, isté však je, že Mária, hoci mala iba 20 rokov, podľahla tak ako mnohí iní mladí ľudia v tom období obávanéj španielskej chrípke. Ako doklad o tom, že zomrela na chrípku, je zápis v matrike obce Angern, kde je uvedená príčina jej úmrtia: Grippe Erschöpfung (vysilenie z chrípky).

Terézia Pavlásková
Jozef Pavlásek

Použité zdroje:

- BALÁŽ, A. a kol.: VYSOKÁ PRI MORAVE, vydal Obecný úrad Vysoká pri Morave v roku 1996, 158 strán, ISBN 80-967576-6-0
- JOHNSON, P.: DĚJINY 20. STOLETÍ, vydali Rozmluvy, v Prahe 1991, 845 strán, ISBN 80-85336-07-3
- KRÁLÍK, L.: Stručný etimologický slovník slovenčiny, vydal Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2015, 700 strán, ISBN 978-80-224-1493-7
- SALFELLNER, H.: Pandemie španělské chřipky 1918/19 se zvláštním zřetelem na České země a středoevropské poměry. Univerzita Karlova v Praze, lékařská fakulta, Praha 2017, 197 strán.
- SALFELLNER, H.: ŠPANĚLSKÁ CHRÍPKA Příběh pandemie z roku 1918. vyd. Vitalis, s. r. o., Praha 2018, 167 strán, ISBN 978-80-7253-332-9.
- SPINNEY, L.: BLEDÝ JEZDEC Španělská chřipka z roku 1918 a jak změnila svět, vydal Dobrovský s. r. o. v roku 2017, 424 strán, ISBN 978-80-7390-687-0.
- RUSNÁK, M.: Pandémie španielskej chrípky v r. 1918 – viac než vojna roznášal smrť tichých zabijak, In.: Historická revue č. 6/2018.
- SOZNAM MIEST NA SLOVENSKU DĽA POPISU ĽUDU Z ROKU 1919. Vydalo ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska, v Bratislave 1920
- TURCSÁNY, J.: LOZORNO, Vydal Obecný úrad Lozorno, 2004, 179 s., ISBN 80-969180-4-4
- VIŠVÁDER, F. a kol.: ENCYKLOPÉDIA SUCHOHRADU, vydal Obecný úrad Suchohrad v roku 2011, 391 strán, ISBN 978-80-970879-1-9

Matriky zomrelých v rokoch 1918–1920 z farnosti v Stupave.

Matriky zomrelých v rokoch 1918–1920 v Zohore.

Matriky zomrelých v Angerne zo stránky: www.matricula.findbuch.matricula-online.eu

Slovenské ľudové noviny, ročník 1918

Robotnícke noviny, ročník 1918

25.	Angern	Horňák Maria, kath., Machinierturbin, verheiratet seit 15 Februar 1920 in Angern, mit Horňák Johann, geboren am 17 November 1899 in Zochor, Lan. Batschava, Zust nach Ungarn.	-	1	1	209 4/11	Eaut B-schauzettel Nr. 1 an Grippe, Erschöpfung
-----	--------	--	---	---	---	-------------	---

Valcový mlyn v Zohore II.

Posledný mlynár valcového mlyna v Zohore Dominik Ivánek sa narodil 31. decembra 1916 v Kopčanoch. Po ľudovej škole navštevoval aj meštiansku školu, 1. trieda obchodná – obchodník. Jeho otec Štefan Ivánek bol prevádzkovateľom koloniálneho mlyna v Kopčanoch č. 180–181. Dominik pracoval na mlyne spolu s otcom a v rokoch 1935–1938 sa tu vyučil remeslu. V roku 1936 si odbavil riadnu vojenskú službu pri cyklistickom prápore roty 4 v Turčianskom Svätom Martine (dnes Martin). V septembri roku 1939, kedy vypukla druhá svetová vojna a Dominik Ivánek bol už vojakom v zálohe. Jeho otec požiadal o oslobodenie z vojenskej služby, keďže na mlyne v Kopčanoch pracoval už od marca 1939. Svoju žiadosť odôvodnil nasledovne: *Jako majiteľ mlynu pre veľký nával práce vykonávať túto sám nestačím a iného spoľahlivého zamestnanca naisti nemožem. Keby mojej žiadosti nebolo vyhovené môj podnik by pre vyživovanie, aby obyvateľstvo tak dôležitý, nemohol by naďalej svoju funkciu náležite vykonávať.* Ministerstvo národnej obrany však túto žiadosť o oslobodenie z vojenskej služby zo služobných dôvodov zamietlo.

Do Zohora sa presťahoval z rodných Kopčian 1. decembra 1940, kedy mlyn

oficiálne prevzal. Valcový mlyn v Zohore kúpil s finančnou podporou otca Štefana od Všeobecnej úverovej banky v dražbe za sumu 117 000 Kčs. Mlyn mal 3 páry valcov, jeden šrotovník a výkon 21 konských síl. Denne vedel na mlyne zomlieť 30 metrákov obilia (metrický cent – 100 kg). Do Zohora sa prisťahoval už ako ženatý muž. Jeho manželkou bola Margita rod. Tokošová z Kopčian, ktorej rodičia pri svadbe dali veno 50 000 Kčs. Ich jediný syn Dominik sa narodil v roku 1941. V domácnosti Ivánkových bola v roku 1941 zamestnaná aj pomocnica Emília Struhárová. Mlyn mal v roku 1941 okrem šrotovníka už štyri páry valcov. Na mlyne, ktorý mal v tom čase okrem šrotovníka už štyri páry valcov, pracoval s jedným pomocníkom a jedným učňom (Jozef a Rudolf Pikulík).

V roku 1945 mlel mlynár Dominik Ivánek na mlyne sám do konca septembra, potom mlyn prenajímal. Mlel pre roľníkov zo Zohoru a okolia. Denne vymlel asi 30 metrákov (q) obilia. Mlel aj pre ruskú armádu. Výnosom mlynára bolo melné, čo predstavovalo 10 % zo zomletého obilia. Mlyn mal v prenájme Tomáš Kluska do augusta 1946, kedy opäť na ňom mlel mlynár Ivánek.

Mlynár okrem mlyna s príslušenstvom pod č. 284 vlastnil v Zohore aj rodinný

dom. Rodinný dom vlastnil aj v Kopčanoch a okrem toho aj 10 ha nehnuteľností v oboch obciach. Jeho dobré finančné postavenie potvrdzuje i to, že v 40. rokoch 20. storočia mal k dispozícii dve nákladné autá (Bedford OY a Walter) a v roku 1949 nadobudol osobné vozidlo.

Povojnové roky však mlynárovi Dominikovi Ivánkovi nepriali. Hneď po vojne bol s ním pred Okresným ľudovým súdom v Bratislave súd vedený proces, ktorý mal poukázať na nepriateľov, či dokonca kolaborantov Československa. Pre novo nastupujúci komunistický režim v Československu bol nevhodnou osobou.

Mlyn v Zohore fungoval podľa daňového priznania z roku 1947 dobre. Okrem mlynára Dominika Ivánka mal dvoch zamestnancov, jedným bol rodinný príslušník a druhý pomocník (tovariš). Vzhľadom na jeho napojenie na elektrický prúd mohol mlyn mlieť celoročne. Celkový ročný obrat mlyna činil 300 000 Kč. V roku 1949 sa situácia dramaticky zmenila. Dňa 14. októbra 1949 bol mlynár Ivánek zaistený a vzatý do väzby. ONV Bratislava-okolie, finančný referát vyrubil Ivánkovcom dávku z majetkového prírastu vo výške takmer 400 000 Kčs. Túto čiastku sa manželka mlynára snažila získať ako úver

od Okresnej sporiteľne a pokladnice v Bratislave. Až do roku 1950 živnosť prevádzala jeho manželka, keďže Ivánek bol po zaistení umiestnený v Pracovnom tábore Nováky. Zisk bol slabý, keďže mlela len to, čo jej priviezli. Koncom roku 1950 bol už mlynár Ivánek opäť v Zohore. Oficiálne mlynárovi Ivánkovi zanikla živnosť k 1. januáru 1951. Mlyn prevzalo do správy roľnícke skladištné družstvo a prakticky prestal fungovať. Skladové družstvo bolo k 1. januáru 1953 rovnako znárodnené a mlyn prešiel pod národný podnik Mlyny a cestovinárne v Piešťanoch.

Pokoj a zabudnutie však budova bývalého mlyna, ani mlynár Ivánek nenašli. Mlynár predal obytnú časť pri valcovom mlyne a odsťahoval sa do Stupavy. Bol zamestnaný v Montážnom podniku spojov v Bratislave. V dôchodkovom veku si privyrábal ako strážnik.

– foto z 23. 4. 1983

Vo februári 1983 požiadal Miestny národný výbor (MNV) v Zohore Okresný národný výbor (ONV) Bratislava-vidiek o vydanie búracieho povolenia na starý mlyn Dominika Ivánka v Zohore. Svoju žiadosť zdôvodnili nasledovne: *Uvedený mlyn starý cca 200 rokov je v dezoliatnom stave, ohrozuje život okolo prechádzajúcich občanov a tiež nepôsobí dobrým dojmom. Jeho oprava nie je z hľadiska ekonomického možná.* Odbor výstavby a územného plánovania ONV Bratislava-vidiek vydanie búracieho povolenia pozastavil a v marci 1983 požiadal MNV v Zohore o doplnenie listu vlastníctva a fotodokumentácie príslušného mlyna. Vďaka čomu sa zachovali cenné fotografie o stave mlyna z 80. rokov 20. storočia. V júni 1983 napokon vydal rozhodnutie, ktorým nariadil demoláciu stavby mlyna, s tým že práce prevedie vlastník budovy a odborne na práce dohliadne stavebná komisia MNV. Práce sa mali realizovať do 60 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia. Voči tomu sa však majiteľ mlyna Ivánek odvolal. Záležitosťou sa na jeseň roku 1983 zaoberal aj Výbor ľudovej kontroly ONV Bratislava-vidiek.

Rozhodnutím odboru územného plánovania Západoslovenského krajského národného výboru (ZsKNV) v Bratislave bolo

rozhodnutie ONV v októbri 1983 zrušené. Pri zrušení rozhodnutia sa ZsKNV odvolával najmä na skutočnosť, že ONV nariadil odstránenie celej stavby mlyna. Mlyn však zostával z výrobnéj a obytnéj časti. Obytná časť mlyna nebola schátralá, bola obývaná, resp. obývateľná. ZsKNV odporúčala: *V novom konaní je potrebné presne určiť, ktoré časti sa odstránia a ktoré sa ponechajú. Prípadne treba určiť, aké opatrenia musí urobiť povinný pri odstraňovaní stavby, ktorými sa zabráni poškodeniu okolitých stavieb, ktoré sú tesne postavené vedľa predmetnej stavby.*

ONV Bratislava-vidiek, odbor výstavby a územného plánovania vydal začiatkom roku 1985 pod značkou Výst. 938/83-85 Zl. rozhodnutie o odstránení stavby valcového mlyna v Zohore, ktorý stál na Lozornianskej č. 15 v Zohore. Na základe tohto rozhodnutia bolo majiteľovi opäť nariadené odstránenie vlastnej budovy mlyna bez obytných častí v dvorovom trakte. ONV tak rozhodol na základe vykonaného štátneho stavebného dohľadu, pri ktorom bolo zistené, že stavba je v dezoliatnom stave, z bezpečnostného a architektonického hľadiska nevyhovujúca. Stavba nie je v takom technickom stave, aby náklady na jej rekonštrukciu boli úmerné jej ďalšiemu využitiu. Objekt mlyna bol určený len na dožitie. Podľa územného plánu sa nachádzal na ploche určenej pre individuálnu bytovú výstavbu.

K tejto veci sa majiteľ stavby Ivánek opäť postavil zamietavo a 28. januára 1985 bolo na ONV doručené jeho odvolanie. V prvostupňovom konaní sa mala nariadiť realizácia búracích prác priamo majiteľovi objektu a to aj napriek jeho negatívne mu postoj. Ak búracie práce nerealizuje majiteľ objektu, plánoval úrad objednať práce u Okresného stavebného podniku (OSP) v Pezinku. V prípade insolventnosti majiteľa sa mali finančné náklady na búracie práce vyriešiť formou odpisu prostredníctvom škodovej komisie pri rade ONV.

Odstránenie budovy mlyna podporila aj samotná obec. Vecou sa opätovne zaoberala rada MNV v Zohore a tá súhlasila s odstránením uvedeného mlyna z hľadiska bezpečnosti a estetiky obce.

ZsKNV ako odvolacia inštitúcia sa záležitosťou zaoberala v apríli roku 1985. No žiaľ, až na malú právnu úpravu, dospel k rovnakému záveru ako ONV. Príslušný stavebný úrad mal nariadiť vlastníčkovi stavby odstránenie závadnej stavby ohrozujúcej život alebo zdravie osôb, pokiaľ ju nemožno hospodárne opraviť. V danej veci už prvostupňový orgán vydal v roku 1983 rozhodnutie, no majiteľ sa voči nemu odvolal a odvolací

orgán rozhodnutie zrušil. Podľa stanoviska ZsKNV bolo zrejme, že: *stavba, ktorá je navrhnutá na odstránenie je v dezoliatnom stave, mnoho rokov neudržiavaná a nie je ju možné hospodárne opraviť.* Voči tomuto verdiktu sa už nedalo odvolať.

Dominik Ivánek sa však ľahko nevzdal. Obrátil sa ešte v januári 1985 na Slovenskú národnú radu v Bratislave. Jeho žiadosť riešil referát sťažností Kancelárie SNR. Opätovne sa odvolával, no mlynskú budovu už nezachránil.

Príbeh mlyna v Zohore sa tak stal príkladom toho ako dopadla väčšina mlynov na Slovensku. Dominik Ivánek ho opisuje nasledovne: *V roku 1953 mi MNV Zohor nariadil, aby som odovzdal kľúče od mlyna, že vňom bude šrotovať JRD Zohor, tak sa aj stalo pár rokov v budove skutočne JRD šrotovalo. Medzi tým nechalo MNV Zohor demontovať časť zariadenia a budova zostala pár rokov tak, samozrejme, že uz tam chyboval elektromotor, remene a ďalšie veci. Potom mi MNV Zohor poslalo kľúče po susedoch od mlyna. Já som kľúče od mlyna neprevzal a napísal som MNV Zohor aby mi mlyn predalo zápisnične, na môj dopis mi ani neodpovedalo do dnešného dňa.*

Dnes po 30-tich rokoch je budova schátralá / niekto otvoril strechu. Keď som písal na prokuratúru, tak mi Dr. Jozef Molet okresný prokurátor napísal dňa 27. júla 1957 *Nakoľko Ste si kľúče od budovi mlyna nechceli prevziať nemohol Vám byť mlyn daný do povodného stavu. Vtedy som prvýkrát pochyboval či som normálny.*

Medzi tým mňa niekoľko krát volal MNV Zohor na dohodu ohľadne mlyna, naposledy sme už boli pred tromi mesiacmi dohodnutý o riešení, ale teraz mi prišlo toto riešenie. (myslí sa rozhodnutie o odstránení budovy mlyna i s jeho zariadením, pozn. autora)

Já som budovu mlyna do tohto stavu neuviedol, ani som stroje nezničil, ani nevykradol. Títo ľudia si zo mňa robia šaška. Predsa nie je mysliteľné, aby MNV a JRD Zohor niečo necháli zničiť a já za to mal trpieť.

Podľa zistení ZsKNV budovu mlyna využívalo JRD do roku 1955. Vo veci nájomného a škody, ktoré spôsobilo JRD Dominikovi Ivánkovi, sa mal poškodený obrátiť na súd. Budova mlyna napokon bola zbúraná a krivda bývalého mlynára ostala zabudnutá.

Mlynár Dominik Ivánek zomrel v roku 1994. So svojou manželkou je pochovaný na Starom cintoríne v Stupave.

M. Zacharová

Podakovanie: Za inšpiráciu a pomoc pri poskytnutí archívnych dokumentov ďakujem manželom Pavláskovým a pracovníčke modranského archívu Janke Pribulovej.

Roman Višváder

výrazná postava ľavotočivých zákrut v Zohore

Vôňa benzínu či metylu a ricínového oleja miešajúca sa s hukotom motorov, to je neodmysliteľná kulisa života plochodrážneho pretekára. Súperenie v rýchlosti je azda také staré, ako ľudstvo samo. Človek chcel bojovať, súťažiť, vyniknúť nad druhým, poraziť súpera, byť rýchlejší...

Keď sa človek dožíva životného jubilea a šesťdesiatka ním nepochybne je, oslavuje a prijíma gratulácie. Naším oslávencom je zohorský plochodrážny pretekár a úspešný jazdec v histórii plochej dráhy nielen v obci, ale i v bývalom Československu či neskôr Slovensku **Roman VIŠVÁDER**. Je to pretekár, ktorého 29-ročná aktívna športová kariéra v sezónach 1979–2008 v sedle plochodrážneho motocykla bola korunovaná množstvom úspechov.

Roman sa narodil 19. februára pred šesťdesiatimi rokmi v Zohore, ako prvý z troch súrodencov rodičom Anne a Jozefovi Višváderovým. Detstvo prežil so svojimi mladšími bratmi Dušanom a Vladimírom, ktorí sa tiež venovali plochodrážnemu športu.

Vzorom v motoristickom napredovaní mu bol jeho strýko Ján (zakladateľ a prvý jazdec v r. 1961 na ľade zohorského rybníka „Hubočina“ pozn. autora), ktorý aktívne pretekal. Roman s Dušanom, už ako „šarvančí“ brázdili zohorským chotárom na upravenom pionieri či mopede v lokalite „Na pískech“. V dielni si spoločne prerábali staršie motorky podľa ich vkusu, zháňali náhradné diely na vylepšenie pre jazdu po nerovnom teréne.

Postupne ako šiel čas sa začal ešte viac zaujímať o motorky. Bavil ho hlavne motokros. Plochodrážny šport zo začiatku vnímal len ako fanúšik. Nevedel si predstaviť, že by jazdil stále dookola. Po skončení základnej školy vzťah k motorizmu posunul ďalej a na odbornom učilišti strojárskom v Bratislave sa vyučil za automechanika.

– Roman počas pretekov na zohorskom ovále pri prejazde zákrutou –

Keďže k motokrosu sa nedostal, tak to skúsil na plochej dráhe a už pri nej zostal. Celé dni trávil na štadióne pri starších pretekároch a nasával od nich skúsenosti. Vzorom pre neho boli: Ladislav Eliáš, Jozef Tóth, Ivan Danihel, Miroslav Rybanský, ako i Václav či Miloslav Wernerovci a mnohí ďalší.

Najskôr skúšal jazdiť na čom sa dalo, časom však zistil, že najlepšia cesta k aktívnemu a súťažnému pretekaniu vedie cez organizovanú činnosť v miestnom Zväzarme.

V roku 1977 si Roman zaobstaral od kamarátov prvý plochodrážny motocykel, na ktorom trénoval a zdokonaľoval techniku jazdy. So svojou „Višváderovskou“ silnou vôľou a vždy dobrou náladou robil všetko tak, aby sa posúval dopredu.

Po prvýkrát sa Roman postavil na štart pretekov celoštátnej II. ligy v Kopřivnici v roku 1978 ako 18-ročný.

Zohorský tím vtedy reprezentovalo družstvo v zložení: Jaroslav Drahoš, Štefan Eliáš, Jiří Krátky, Oldřich Jirák a Roman Višváder, ktorý v tom čase ešte ako talentovaný junior doplnil zostavu Zohorčanov.

Na túto udalosť si Roman spomína s odstupom času nasledovne: „Do Kopřivnice som cestoval žigulíkom so Štefanom Eliášom. Počulo ma, že som dostal dôveru a preto pri mojom prvom štarte som bojoval zo všetkých síl.

Motocykle celému zohorskému družstvu sa viezli nákladnou Aviou, ktorú sme bezpečne po príchode odstavili v Kopřivnickom areáli. Ráno pri vstávaní sme sa nestačili čudovať

koľko napadlo snehu. Motorky na Avii boli obsypané snehom, samozrejme navlhnuté, nedali sa naštartovať. Ja som tú svoju nakoniec naštartoval.

Dráha so šmyklavým povrchom postupnými jazdami sa rozbrázdila a pretekári absolvovali počas jazdy tzv. povinný bahenný kúpeľ. Dodnes nezabudnem, ako ma v tej rýchlosti do prvej zákruty „rozhádzalo“, vrazil som do mantinelu, našťastie ten pád dopadol pomerne dobre, bez úrazu. Vstal som a odišiel do depa. Motocykel bol však zničený a nepojazdný.

– Zohorskí plochodrážni pretekári z roku 1980 –
Zľava: Roman VIŠVÁDER, Ján Ďurica, Miloš Pelikán, a Jiří Krátky

Do druhej jazdy som si požičal motorku od Oldy Jiráka, kde som si v jednotlivých kolách držal tempo aj dobrú pozíciu. Stalo sa však to, čo nikto nečakal a ja som na tom istom mieste, ako prvýkrát opäť vrazil do mantinelu a jazdu nedokončil. Cestou domov som sa v aute nemohol ani pohnúť.“ komentoval svoju prvú skúsenosť s juniorským pretekaním Roman. Medzi seniormi zažiaril ako blesk z modrého neba, aj keď začiatky mal ťažké, lebo svoju pozíciu si musel kvalitnými výkonmi vybojovať.

Vždy mal okolo seba výborných mechanikov bratov Vladimíra, Dušana, ale i Tibora Pružinského, či ďalších kamarátov, ktorí pomohli pozháňať náhradné diely, aby bol jeho stroj vždy dokonale pripravený postaviť sa na štart. Motocykel si vždy s chuťou v dielni vlastnými rukami udržiaval a vylepšoval. Mal rád motoristický šport a žil preň.

V sezónach jeho aktívnej kariéry bol ako zo „železa“, dokázal prekonať únavu a vždy mal dostatok síl na to, aby odovzdal čo najlepší výkon. „**Ten kto nemá tento šport rád, veru by ho nikdy nemohol vykonávať**“ zmieni sa v rozhovoroch s priateľmi.

Dnes s odstupom času môžeme len v spomienkach potvrdiť a skonštatovať, že keď Roman súťažil fanúšikovia mu tleskali. S neúspechmi sa vždy dokázal vyrovnávať.

Najlepšie spomienky v jeho športovej kariére sa viažu na sezónu roku 1980. V tomto roku úspechy zohorskej plochej dráhy naďalej pokračovali.

Okolo už skúsenejšieho Romana výborné úspechy dosahovali noví mladí pretekári. Darilo sa získavať body v seriáli Majstrovstiev Slovenska, II. plochodrážnej lige. Preteky dvojíc na ovále v Liberci sa stali korisťou pre Romana a team AMK Zohor. V prebiehajúcej sezóne následne i v Pardubicách – na „svetovej“ dráhe úspešne zažiaril v pretekoch o Zlatú stuhu, ktorá bola takým „predkrmom“ pre fanúšikov v deň konania sa tradičnej Zlatej prilby.

Počas obdobia, kedy sa venoval svojej záľube mal možnosť jazdiť s takými osobnosťami plochodrážnikov zvučných mien bývalej ČSSR akými boli – Miloslav Špinka, Antonín Šváb, Miloslav Verner, Aleš Dryml, či Petr Ondrašík, Jozef Tóth, Zdeno Vaculík a ďalší...

Brzdou v jeho rozbehnutej plochodrážnej kariére bolo, keď po úspešnej sezóne na jeseň v roku 1980 musel nastúpiť na povinnú základnú vojenskú

– Roman na začiatku kariéry

službu. I počas nej pečlivo sledoval dianie na plochej dráhe a pri návštevách doma sa vždy zastavil v motokárskom depe, kde sa stretol s kamarátmi, pretekármi.

Veľká túžba po pretekaní však nakoniec zvíťazila, a Roman sa rozhodol opustiť kasárne a podpísal nábor na prácu v baniach v Ostrave. Bolo to jediné východisko, aby nestratil kontakt s pretekaním na plochodrážnom stroji.

Po skončení vojenskej základnej služby v roku 1982 Roman pokračoval v zohorskom Automotoklube a začal znovu pretekať. V tomto roku mu stredisko plochej dráhy so sídlom v Zohore poskytlo motor JAWA 2xOHC, ktorý si odniesol doslova na chrbte.

V nasledujúcej sezóne – 1983, sa v klube zvýšila konkurencia. Okrem brata Dušana to boli: Tibor Pružinský, Jaroslav Drahoš, Dušan Rybanský, Jozef Tóth, Štefan Eliáš, ale i ďalší. Ich výborné výsledky boli prínosom zviditeľnenia sa zohorského automotoklubu. Rok 1983 bol výnimočný pre Romana aj z hľadiska rodinného. Zmenil

a ako veterán –

si status zo slobodný na ženatý. Osudovou ženou už nebola motorka, ale jeho manželka Petronela.

Roky človek nezastaví a zo seniora sa stal veterán a otec dvoch dcér Petry a Romany. Desať sezón ešte brázdil plochodrážne ovály a zbieral jeden úspech za druhým.

Nezabudnuteľným sa pre neho stalo podujatie v Rakúsku, kde si na okruhu Natschbachu (obec v Dolnom Rakúsku), po nešťastnom páde zlomil kľúčnu kosť, čoho následkom bola dlhšia doba liečenia. V roku 2008 sa s pretekaním rozlúčil.

Vo výsledkových listinách či celkových štatistikách dodnes figuruje ako známy plochodrážnik, pretekár za Automotoklub Zohor.

K životnému jubileu oslávencovi Romanovi želim hlavne veľa pevného zdravia do ďalších rokov.

Zaznamenal a spracoval: Kamil SOMOROVSKÝ
FOTO: Arhív Romana Višvádera

... v spoločnosti pretekárov a hostí – ako riaditeľ „VOLNÝCH“ medzinárodných pretekov v Zohore, júl 1992
zľava: Roman Višváder, Peter Hehlert, Antonín Šváb, Vlado Višváder, Thomas Stadler, Rainer Selb a Anton Blusk, v sede Emil Malý

**Drahý náš tatko Roman,
aj my dve tvoje dcéry
Petra a Romana,
a spolu s nami tvoja veľká rodina,
Ti zo srdca
VŠETKO NAJLEPŠIE prajeme,
za tvoju lásku,
starostlivosť ti ďakujeme.
Máme ťa veľmi radi,
si náš tatko milovaný.**

Ku gratulantom sa pripájame aj my, redaktori, zo Zohorského hlasu a prajeme Ti Roman hlavne pevné zdravie a všetko ostatné už príde samo.

HIFIKLUB

Bol zameraný na získavanie a zdokonaľovanie poznatkov okolo elektroniky. V amatérskych podmienkach sa zameriaval hlavne na budovanie vlastnej základne. Celú činnosť HIFIKLUBU v Zohore počas 16-tich rokov (1975-1991) riadili dvaja odborníci na túto profesiu **Pavol NAVRÁTIL** (63 r.) a **Miroslav ŠVITLER** (62 r.). Svoju klubovňu mali zriadenú priamo v premietacej miestnosti zohorského kina. Vo svojej dielni sa stretávali a riešili ako skvalitniť, usmerniť, či spestriť činnosť klubového života. K získavaniu prehľadu o hifikluboch im slúžili rôzne spravodaje a propagačné časopisy, ktoré odoberali a čerpali z nich pre inšpiráciu, čo a ako zostrojiť. Predmety si zohorskí „hifiklubáci“ konštruovali prevažne v domácich dielnach. Boli to rôzne zariadenia, slúžiace pre ich činnosť napr. zosilňovače, reproduktorové bedne, digitálne hodiny, meracie prístroje či rádiá.

Počas činnosti si neustále rozširovali a získavali vedomosti na pravidelných aktívoch hifiklubu okresného výboru v Bratislave. Tu sa koordinovali akcie – podujatia so zameraním na elektroniku za prítomnosti členov z iných klubov – napr. zo Senca, Báhoňa, Kalinkova, Pezinka, Dunajskej Lužnej, s ktorými úzko aj spolupracovali.

Veľkým potešením a povzbudením zohorského hifiklubu bolo, že podporu a pomoc pociťovali z Okresného výboru Zväzarmu Bratislava-vidiek.

V zohorskom hifiklube spomedzi registrových 20-tich členov aktívne pracovali – Pavol Navrátil, Miroslav Dudek, Ivan Švitler, Pavol Pospíšil, Roman Malý, Roman Havran, Rudolf Matlovič, Peter Grelik, Peter Ščasný, Daniela Kuchynková, Andrej Valent a ďalší s krátkodobým záujmom o činnosť.

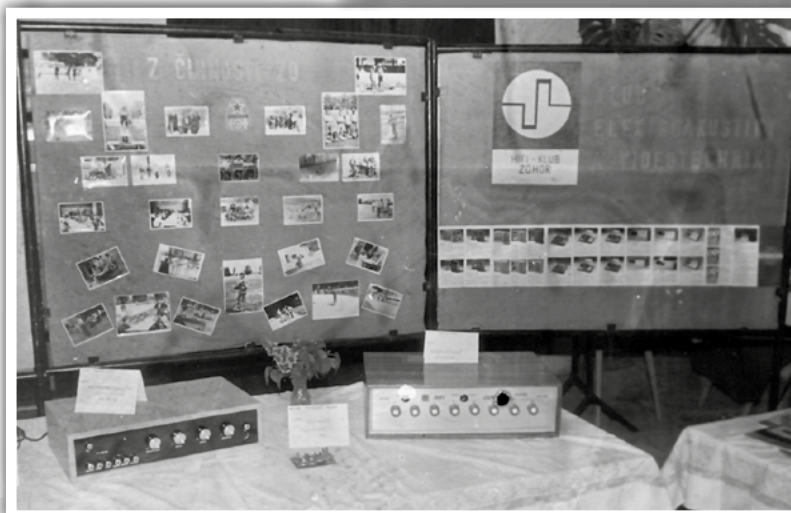
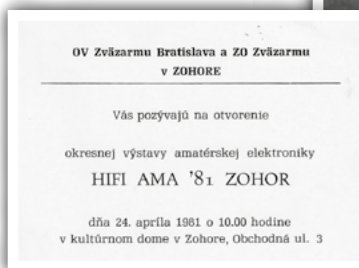
Svoju aktivitu prezentovali účasťou sa tradičnej celo-slovenskej súťaže pod názvom „HIFI-JAMA“, kde získavali mnohé ocenenia za predvedené skonštruované diela.

Podieľali sa aj na prípravách a organizovaní rôznych verejno-spoločenských podujatí v obci ako boli miestne diskotéky, vykonávali ozvučenia športových podujatí pri pretekoch automotoklubu, pre športovcov, klubu mládeže, ako i ostatné spoločenské akcie v miestnom kultúrnom dome.

Členovia vykonávali aj zaujímavú audio-vizuálnu tvorbu, akou bola práca s hudobnými softvérmí v zvukovom štúdiu. Venovali sa aj tvorbe elektronickej hudby. Takouto činnosťou získavali a zdokonaľovali si základné hudobno-teoretické vedomosti a praktické zručnosti v oblasti hudobnej kompozície. Dobrú spoluprácu mali s miestnou základnou školou, kde mladých školopovinných záujemcov zaučali do tajov elektrotechniky, ako bolo letovanie rôznych súčiastok, zapájanie elektroobvodov podľa schémy a podobné zaujímavé inštalácie.

Prevratný rok 1989 mal značný dosah na činnosť hifiklubu. Udalosti, ktoré sa udiali v tomto roku a ich vyvrcholenie v novembri nežnou revolúciou zasiahli i do života a chodu činnosti klubu.

Najväčšou prekážkou v pokračovaní sa stali priestory a financie. Uvedené skutočnosti spôsobili, že členská základňa sa postupne zmenšovala a prišiel čas jej postupného úpadku. Po roku 1989 bola ZO Zväzarm premenovaná na Združenie technických a športových činností (ZTŠČ) a pod týmto názvom v súčasnosti v obci existuje.

– Výstava skonštruovaných predmetov členmi HIFI-KLUBU v Zohore –

Pôvodná celoštátna organizácia pod názvom Zväzarm po tomto roku ako taká zanikla.

Spracoval a zaznamenal: Kamilio SOMOROVSKÝ
Fotografie z archívu P. Hubeka, M. Švitlera, K. Somorovského a obce Zohor

Autor článku pán Somorovský veľmi pekne ďakuje pani kronikárke J. Ščepánkovej, pani Milade Mackovičovej, pánom Petrovi Hubekovi a Miroslavovi Švitlerovi za poskytnutie informácií z doby aktívnej činnosti zväzarmovských oddielov.

Kalendárium 2021

Významné udalosti a výročia, ktoré si pripomíname v 1. polroku 2021

V roku 1831 vypukol v Zohore mor, pri ktorom zomrelo 232 ľudí. Epidémia sa zopakovala aj v roku 1866. Za odvrátenie nemoci bola na mieste, kde sa pochovávali obeť epidémie postavená kaplnka sv. Rozálie. Domáci zohorčania ju nazývali tiež „Morovou kapličkou“. Nachádza sa za kultúrnym domom. Pripomíname si 190. a 155. výročie týchto udalostí.

Dňa 25. januára 1931 sa v Zohore po prvýkrát rozžiarilo elektrické svetlo. Náklad výstavby bol 120 tisíc korún. Táto udalosť sa stala pred 90 rokmi.

Dňa 2. 1. 1931 sa narodil Dr. Milan Struhár CSc. Svojou činnosťou a plodnou prácou sa zapísal do histórie Farmaceutickej fakulty UK v Bratislave. Bol významným samostatným vedeckým pracovníkom a výborným pedagógom. Zomrel 25. 5. 1996. Pochovaný je na miestnom cintoríne v Zohore. Pripomíname si 90. výročie od jeho narodenia a 25. výročie od jeho úmrtia.

Dňa 1. júna 1936 prebehla slávnostná posviacka zohorských zvonov. Predchádzajúce zvony boli zhabané za prvej svetovej vojny na výrobu vojenského materiálu.

Veľký a stredný zvon boli zakúpené z milodarov veriacich. Malý zvon zakúpil Ondrej Cabadaj s manželkou Alžbetou. Umieračik zaplatila Urbárska obec v Zohore. Najväčší zvon váži 681 kg. Sú na ňom vyobrazení sv. Cyril a Metod a sv. Margita. Stredný zvon váži 338 kg a sú na ňom obrazy sv. Alojza a sv. Terezy. Malý zvon váži 197 kg a sú na ňom sv. Ondrej a sv. Izidor. Umieračik váži 90 kg, s obrazmi sv. Jozefa a sv. Michala. Posviacku vykonal bratislavský farár Dr. Ľudovít Okaník. Pripomíname si 85. výročie posviacky zohorských zvonov.

V roku 1996 v januári bola spustená prevádzka skládky A.S.A. Uplynulo 25. rokov od jej spustenia.

V roku 1996 bola obnovená stará tradícia fašiangových pochodov a zábav. Najväčšiu zásluhu na jej obnovení mali p. Fórová, p. Havlíková, bratia Vlado a Palo Miškovičovi. Neodmysliteľnou postavou, dlhoročným vodcom a zároveň farárom pri pochovávaní base bol Pavol Hubek prezývaný tiež Benek. Jeden z takýchto pochodov masiek bol sfilmovaný slovenskou televíziou do programu Tradície na Záhorí. Pripomíname si 25. výročie od založenia tradície fašiangových pochodov a osláv fašiangu.

Zdroj: Kronika obce Zohor
Foto: Zo zbierky Juraja Štefanoviča
Juraj Štefanovič

Chcete byť informovaní o tom čo sa hlási v obecnom rozhlase?

Mobilný rozhlas ROZaNA od spoločnosti MK hlas s. r. o. Vám zabezpečí dôležité informácie kedykoľvek a kdekoľvek – varovné správy, živelné pohromy, stúpajúce hladiny riek, obmedzenia v obci, výpadok elektriny, odstávka vody, obmedzenia v doprave, vypočujte si hlásenia miestneho rozhlasu, ktoré ste možno nepočuli, pozvánky na kultúrne podujatia a mnoho ďalších. Dianie v obci máte vždy so sebou.

Návod na registráciu:

Na baner (obrázok) „Miestny rozhlas v mobile“ treba kliknúť a

1. Stiahnuť ho a otvoriť
2. Povolit' aplikácii ROZaNA posielat' hlásenia – povoliť, ak chcete dostávať miestne oznamy
3. Vyhľadať svoje mesto/obec
4. Zaregistrovať sa
5. Vyplniť osobné údaje a odškrtnúť políčko, že súhlasíte so spracovaním svojich osobných údajov.
6. Na mailovú adresu, ktorú ste zadali príde potvrdenie registrácie.
7. Na ploche Vášho mobilného telefónu otvorte aplikáciu ROZaNA a prihláste sa.
8. Prihláste sa zadaním emailovej adresy a hesla, ktoré ste zadali pri registrácii.
9. Teraz môžete zdieľať všetky oznamy Vášho mesta/obce.

Poberatelia 2% z daní

Ak by ste chceli venovať 2% z daní pre organizácie v Zohore, alebo občanom Zohora, nech sa páči ich zoznam na rok 2021:

Poberateľ	Adresa	IČO
Občianske združenie ROCONABA	Lozornianska 6, Zohor 900 51	30792762
Materské centrum Motýlik	Kováčska 891/33, Zohor 900 51	30794871
Dobrovoľný hasičský zbor 1 Zohor	Kováčská 31, Zohor 900 51	001774740218
SENIOR ZOHOR n.o.	Dolná 242/46, Zohor 900 51	45743720
Tenis klub Zohor	Dolná 3, Zohor 900 51	30998891
Futbalový klub Zohor	Na Pasienkoch 422/1, Zohor 900 51	31873588
KOLESO ZÁCHRANY – pomoc ľuďom v núdzi	Na záhumní 1150/59B, Zohor 900 51	42265762
SRRZ-RZ pri Materskej škole	Školská 432/2, Zohor 900 51	173196171339
SRRZ - RZ pri Základnej škole Albína Brunovského	Obchodná 7, Zohor 900 51	173196170392
OBRATNÍČEK – David Gutta	Železničiarska 641/5, Zohor 900 51	50055607
Športový klub zdravotne postihnutých Pegas Remata Alexandra Rexová + Matyáš Rexa	Mierové námestie 250/3, Handlová 972 51	36116131

SČÍTANIE OBYVATEĽOV 2021

Sčítanie obyvateľov je jedno z najvýznamnejších štatistických zisťovaní nielen u nás, ale i vo svete. Sčítaním sa zisťujú údaje o obyvateľoch Slovenskej republiky. **Rozhodujúcim okamihom sčítania je polnoc zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021.** K tomuto okamihu sa musia vzťahovať údaje, ktoré obyvateľ uvedie v sčítacom formulári.

Sčítanie obyvateľov sa uskutoční v dobe **od 15. februára 2021 do 31. marca 2021.** Sčítanie obyvateľov 2021 je integrovaným a plne elektronickým sčítaním. **Povinnosť sčítať sa** vyplnením sčítacieho formulára majú všetci obyvatelia Slovenskej republiky. Pre účely sčítania sa obyvateľom rozumie každý, kto má v Slovenskej republike trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt. Obyvateľom sa zároveň rozumie aj občan Európskej únie, ktorý má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt. Za neplnoletého obyvateľa a za obyvateľa, ktorý nie je spôsobilý na právne úkony má povinnosť vyplniť sčítací formulár jeho zákonný zástupca.

Obyvateľ sa sčíta sám alebo s pomocou blízkej osoby s využitím počítača, tabletu alebo mobilu s pripojením na internet. Vyplnenie elektronického formulára nezaberie viac ako 10 minút. Sčítavať sa obyvatelia budú z pohodlia domova sami, bez ohrozenia na ich zdravie a bez kontaktu s cudzím človekom.

Prosíme rodinných príslušníkov, aby s vyplnením sčítacieho formulára pomohli svojim starším príbuzným (rodičom, starým rodičom). Sčítací formulár bude dostupný na webovej stránke www.scitanie.sk a k dispozícii bude aj mobilná aplikácia.

Ak sa nemôžete alebo neviete sčítať sami budete mať možnosť využiť službu asistovaného sčítania. Vzhľadom na pandemickú situáciu sa posúva termín asistovaného sčítania. Začne sa 1. apríla a potrvá najneskôr do 31. októbra 2021. Na obecnom úrade bude zriadené **kontaktné miesto**, kde obyvateľ príde a buď sa sčíta sám alebo mu so sčítaním pomôže **stacionárny asistent**. Na území obce budú tiež pôsobiť **mobilní asistenti**, ktorí navštívia domácnosť obyvateľa a pomôžu mu s vyplnením formulára v prípade, že občan o to požiada (napr. z dôvodu imobility, veku).

Pre obec je veľmi dôležité, aby sa sčítali všetci jej obyvatelia. Od oficiálneho počtu obyvateľov zisteného pri sčítaní obyvateľov závisí, koľko podielových daní dostane obec od štátu. Preto vyzývame všetkých obyvateľov obce, aby sčítanie vnímali ako záväzok voči svojej obci, ktorý sa im vráti v podobe investícií do rozvoja obce.

Všetky potrebné informácie ohľadom sčítania obyvateľov nájdete na www.scitanie.sk a na stránke obce www.obeczohor.sk, prípadne sa môžete informovať na obecnom úrade.

SODB **SČÍTANIE**
2±21 **OBYVATEĽOV,**
DOMOV A BYTOV

Nová aplikácia Vylož smeti od FCC: praktický pomocník, ktorý vás upozorní na blížiaci sa vývoz odpadu

Moderné riešenie v podobe aplikácie vám poskytne prehľadný kalendár vývozov odpadov, ktorý budete mať takto v mobile vždy po ruke, aj možnosť nastaviť si pripomienku, ktorá vás na vývoz vopred upozorní a to v čase, ktorý vám najviac vyhovuje. Odteraz už nebudete potrebovať žiadne papierové harmonogramy, či značiť si termíny do kalendára. Aplikácia Vylož smeti to spraví za vás.

Ako s aplikáciou pracovať?

Aplikácia je veľmi prehľadná a jednoduchá na spravovanie. Po otvorení aplikácie stačí:

1. zadať svoju adresu

2. zvoliť si druhy odpadu, ktoré chcete sledovať (plasty, papier, komunálny odpad, biologicky rozložiteľný komunálny odpad). Vybrať si môžete všetky odpady, ktoré sú na vašej adrese zväzvané, alebo len niektoré z nich.

3. vybrať dohodnutú frekvenciu vývozu (vy vybraných obciach a mestách).

Na základe týchto nastavení sa vám zobrazí prehľad najbližších vývozov odpadu na vašej adrese a tiež možnosť zapnúť si pripomienky (ikona budíka). Je len na vás, v akom časovom predstihu chcete byť na vývozy upozornení a pripomienky môžu začať chodiť.

Mobilná aplikácia Vylož smeti je určená pre obyvateľov rodinných domov v obciach a mestách, v ktorých spoločnosť FCC zväzuje odpad. Je dostupná zdarma pre oba operačné systémy a stiahnuť si ju môžete tu: <https://www.fcc-group.eu/sk/slovensko/5fcc-online/vyloz-smeti.html> alebo cez link v QR kóde vyššie.

VIANOCE

Vianoce roku 2020 budú pre všetkých pamätané. Každý z nás ich prežil po svojom. Niektorí mali šťastie a boli spolu so svojimi najbližšími, iní toľko šťastia nemali. I keď vianočné sviatky boli aké boli naša obec bola rozžiarená. Okrem krásne vyzdobených ulíc a domov, žiaril pred kultúrnym domom vianočný stromček, obecné lampy boli ozdobené hviezdami a pred obecným úradom nechýbal adventný veniec, ktorý bol vyzdobený ozdobami od zohorských detí a šikovných babičiek zo stacionáru. Veľa neho v tomto roku vyrástol krásny drevený betlehem z dielne majstra rezbára Alojza Machaja z Plaveckého Štvrtka. Pripájame zopár fotografií pre potešenie oka.

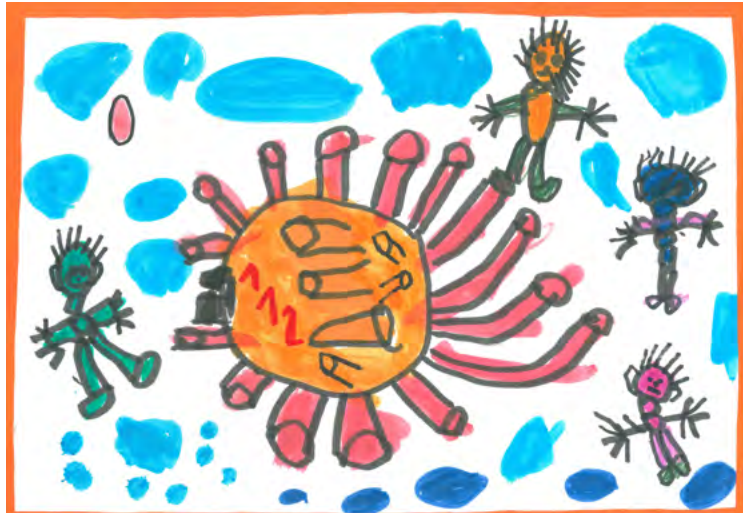
Samko Jánoš „Ovečky“

Jarko Cabadaaj „Ovečky“

Rišto Šimek „Ovečky“

Edko Mráz „Ovečky“

Simonka Šprincová „Ovečky“

Karolínka Jakubcová „Ovečky“

Ivanka Poláková „Ovečky“

Rišto Belák „Ovečky“